

L'art i l'entorn: proposta artística a través de l'entorn aplicada al Mas el Colomer

Treball de final de grau

Laura Barceló Lleopart

4t curs del grau en Mestra d'educació Infantil

Treball de final de grau

Tutor: Jordi Lafon

Facultat d'educació, traducció i ciències humanes

Universitat de Vic

15 de maig de 2015

Resum

El tema central d'aquest treball de final de grau és l'elaboració d'una proposta artística a través de l'entorn aplicada al Mas el Colomer de Taradell. Està dirigida principalment a infants d'educació infantil, tot i que és extensible a infants de Cicle Inicial. L'objectiu de la recerca ha estat el d'entendre quines necessitats artístiques presenten els infants i així oferir-los un seguit d'activitats que potenciïn el desenvolupament de les habilitats artístiques, entre altres. En primer lloc, es presenta un marc teòric amb les aportacions de diferents autors al voltant de l'art, el paper de l'art en l'educació i els museus com espais d'aprenentatge. En segon lloc es defineix el context on es desenvoluparà la proposta. En tercer lloc, es descriu l'aplicació pràctica de les activitats que la configuren i la seva valoració. També s'inclou l'anàlisi de les dades obtingudes per a l'elaboració de la proposta a través de les entrevistes realitzades i les activitats realitzades. Finalment, s'exposen els resultats obtinguts d'aquest estudi a través de les conclusions.

Paraules claus: ecologia, art, educació sostenible i Mas el Colomer.

Abstract

The main topic of this final grade work is the development of an artistic project, applied in Mas el Colomer, in Taradell. It is aimed for kindergarten's children but is available for primary pupils too. The aim of the research has been to understand which artistic needs have the children and offer them some activities to strengthen the development of the artistic abilities, among others. In first place, I present a theoretical framework with contributions of different authors on art, the role of art in education and the museums as a place for learning. In second place, I define the context where the activities will be develop. In the third place, I described the practical application of the activities and their valuation. There is also the analysis of the data for the elaboration of the project through the interviews and the implementation of the activities. Finally, I expose the results of this studies on the final conclusions.

Key words: ecology, art, sustainable education and Mas el Colomer.

Índex

Introducció	4
1. Marc teòric	
1.1 L'art com a fenomen social i humà	6
1.2 El paper de l'art a l'educació infantil: beneficis i necessitats	8
1.3 L'art en un context rural	12
1.4 El patrimoni com a font de coneixement	13
1.5 Els museus. Una eina més per l'educació?	14
1.6 Mas el Colomer com a espai cultural	15
2. Contextualització de l'espai on es desenvoluparà la proposta artística de Mas el Colomer	
2.1 Aproximació a l'espai	16
2.1.1 El mas	16
2.1.2 L'inici de les col·leccions	16
2.2 L'espai de Mas el Colomer per a infants d'educació infantil	17
2.2.1 Espais exteriors	18
2.2.2 Espais interiors	20
3. Treball d'investigació	
3.1 L'entrevista	25
3.1.1 L'art a l'escola	26
3.1.2 L'art i els infants	26
3.1.3 Els museus	27
3.1.4 Elements a tenir en compte per a l'elaboració de la proposta	28
4. Proposta artística per alumnes d'educació infantil aplicada al Mas el Colomer	
4.1 El currículum de segon cicle d'educació infantil treballat en un context no-escolar	29
4.2 Explicació de la proposta educativa que s'està portant a terme	29
4.2.1 El camp dels ametllers	31
4.2.2 Col·leccions	31
4.2.3 Exposicions temporals: projecte artístic col·laboratiu	32
4.3 Creació del projecte d'art en un context rural	32
4.4 Proposta artística aplicada a l'entorn de Mas el Colomer	33
4.5 Característiques del programa "La natura"	33
4.5.1 Espais on es realitzen les activitats	34
4.5.2 Recursos materials	35
4.5.3 El procés per sobre el resultat	36
5. Experiències portades a terme	
5.1 Taller de les nines de collita	43
5.2 Elements naturals a l'escola	45
5.3 Esculnatura	51
6. Valoració de les activitats i possibilitat d'aplicar-les a Mas el Colomer	54
7. Conclusions i reflexions finals	57
8. Bibliografia i webgrafia	59
9. Annex	60

Introducció

El treball de final de grau que presento a continuació és el procés de diversos mesos treballant al voltant d'un projecte molt personal i concret i amb una projecció cap a un futur molt proper. El treball consisteix en l'elaboració d'una proposta artística a través de l'entorn aplicada al mas el Colomer. Aquesta proposta va dirigida principalment a infants de segon cicle d'educació infantil, tot i que podria estendre's cap a alumnes de primer i segon cicle d'educació primària degut a la flexibilitat de les activitats.

Per entendre d'on sorgeix la proposta, ens hem de remuntar 3 anys enrere. Després d'acabar el meu primer curs del grau de mestra d'educació infantil a la Universitat de Vic i amb la posada en marxa de la idea de convertir mas el Colomer (casa d'on en sóc filla) en seu de l'ecomuseu del blat, comença el meu interès per aprofitar l'espai del que disposem en quelcom educatiu. Des de llavors, començo a interessar-me i a desenvolupar la idea de realitzar quelcom dirigit a alumnes d'educació infantil aprofitant i interrelacionant dues de les meves grans passions: l'art i l'entorn. D'aquí en sorgeix la idea de realitzar tot un seguit d'activitats que parteixin de l'art i se situïn en un context molt concret com és el rural. La decisió d'escollir la Menció en Art i Educació, va ser el punt clau que em va ajudar a encaminar tot aquest projecte i que va determinar la voluntat perquè tirés endavant.

Aquest treball de final de grau és un projecte molt íntim i estimat, ja que té la llavor sembrada a la casa que m'ha vist néixer. Així doncs, aquest treball busca ser una ordenació i classificació d'algunes d'aquestes idees que m'han anat acompanyant durant aquests últims tres anys i tenir una fonamentació teòrica per donar sentit a la proposta que s'està gestant.

La idea parteix d'un projecte d'art en un context rural. Per classificar i donar coherència al projecte he decidit crear 3 programes que engloben els 3 elements que defineixen mas El Colomer: la natura, el mas i el blat. Encara que en aquest projecte m'he centrat en treballar a través de l'art, sóc conscient que seria molt interessant desenvolupar altres projectes que contemplin altres matèries curriculars. Però degut a la meva formació i el meu interès en l'art, he decidit realitzar, de moment, un projecte que parteixi d'aquesta disciplina.

Tot i que en el treball m'he centrat bàsicament en el desenvolupament d'una part d'aquest projecte, concretament en el programa "la natura" durant el seu desenvolupament, m'han sorgit diverses idees que, lluny de quedar en un calaix amagades, he anat guardant acuradament.

El treball està estructurat i compost per les parts fonamentals del treball de final de grau: en primer lloc la part teòrica, on es desenvolupa el marc teòric en el qual es basa el projecte, en segon lloc una contextualització de l'espai on estarà situada la proposta, en tercer lloc una part pràctica, on he analitzat les entrevistes realitzades, descrit les activitats que tindrà la proposta, les activitats que he aplicat, el seu desenvolupament i la seva valoració. En quart lloc, unes conclusions i valoracions finals on reflecteixo tot el procés d'aprenentatge que he seguit i les reflexions que han anat sorgint al llarg del treball.

Per elaborar la proposta, m'he centrat en els diferents conceptes teòrics que hi ha especificats en el treball i en les entrevistes que he pogut realitzar a dos artistes amb experiència en el món de l'art i l'educació. A més a més, he pogut aplicar tots els aprenentatges realitzats durant el meu pas per la universitat de Vic dins de la proposta, intentant fer-la el màxim de pedagògica i coherent.

També he pogut aplicar algunes de les activitats a la vida real, tot i que algunes en altres contextos fora del mas el Colomer, per comprovar com les vivien els infants.

Així doncs, us convido a conèixer aquesta proposta tan personal que ha germinat en aquest treball.

1. Marc teòric

1.1 L'art com a fenomen social i humà

L'art sempre ha estat un element fonamental i característic de la espècia humana. En qualsevol societat humana, aquest fenomen anomenat "art" forma part de la vida i l'evolució. L'art també ha desenvolupat el paper d'acompanyant indiscutible de l'home fos quin fos el moment que estigués travessant. Però en quin moment va sorgir la necessitat de crear? Per què gairebé des del moment que l'home apareix té la necessitat d'expressar-se? Què és l'art? En quin moment apareix l'art i per què?

Honour i Fleming (1987) apunten que l'art es troba situat en un punt entre el coneixement científic i el pensament màgic i místic que es va anar desenvolupant a mesura que l'espècia humana evolucionava. Honour i Fleming (1987) relacionen directament l'art com a mitjà de comunicació amb la intenció d'expressar conceptes de naturalesa didàctica o impartir moralitat, però al mateix temps, l'art abandona aquesta vessant adoctrinadora per convertir-se en una eina plena de màgia i misticisme. És una eina que representa la voluntat d'ordenar el món físic, aturar el temps i assegurar la immortalitat. Aquesta voluntat de conèixer el món, classificar-lo i deixar constància d'aquelles experiències viscudes es pot observar, per exemple, en les considerades primeres creacions artístiques elaborades per l'home; murals i pintures rupestres, les quals consistien en representacions d'accions quotidianes i habituals de la vida dels nostres avantpassats. Així doncs, sempre hi ha hagut la necessitat innata de transportar una idea a la realitat, de convertir un pensament en quelcom visible. Però l'art no només ha set i és una font de transformació del pensament, sinó que també arriba a la part més emocional i sensible de l'home, despertant en ell un seguit de sensacions molt fortes, unes sensacions que han fet que l'art perdurés fins els nostres dies.

Segons Sigal (1998), l'art esdevé des dels seus inicis i en qualsevol època posterior, un refugi per la sensibilitat de la vida de l'home. És un mitjà d'expressió gràcies al qual avui en dia, a nivell de coneixement, hem aconseguit recopilar molta informació. I és que tal com explica Sigal (1998), l'art ens ha parlat al llarg dels anys de les cultures i ha set gràcies a ell que hem aconseguit saber més, anar més enllà. L'art ens ha parlat dels deus, dels individus, de les diferents maneres de viure, de l'entorn i sobre un mateix. Les pintures, els gravats, les escultures, els monuments i/o els ritmes i danses, han estat veritablement una gran eina de transmissió que han ajudat a construir la història i han servit de testimoni quan l'escriptura no ha estat present. Sigal (1998)

ens parla de la íntima relació entre l'art i l'home i és que l'art descriu l'home i a través de l'home podem descobrir el seu univers. Aquesta relació ens deixa entreveure un entramat que relaciona aquella part més natural amb aquella més sobrenatural, el real amb l'imaginari, el visible amb l'invisible, l'efímer amb l'etern.

Sigal (1998) ens situa l'aparició del que coneixem avui com a "home" durant l'era quaternària o Holocè. És durant aquest període que l'home comença a divergir del regne animal i adquireix la capacitat de reflexió. En aquesta era, l'home inicia un llarg camí ple de dubtes, por i sorpresa vers el món en el que viu. Sigal (1998) data l'aparició de *l'homo sapiens* durant l'era quaternària (era dividida en: paleolític inferior, paleolític mitjà, paleolític superior, mesolític i neolític...) i situa dins el paleolític superior l'aparició de l'art i la religió (a 40.000 a.C).

Sigal (1998:14) descriu l'inici de l'art durant el paleolític com: "un intent de l'home per unir-se al món exterior, aplacant els temors que aquest li desperta i donant una realitat concreta a les imatges sota les quals se li apareix l'univers". Trobem doncs, que l'inici de l'art radica en el fet de conèixer el món i expressar aquells temors que produeix aquest món desconegut.

Aquesta necessitat d'expressió, de coneixement i de descoberta del món, no es va aturar en aquest moment sinó que va continuar acompanyant l'home al llarg de la seva evolució. Trobem que l'art no va ser un simple fenomen que aparegué en un determinat moment sinó que va perdurar al llarg del segle en diferents cultures molt llunyanes les unes amb les altres. Així doncs, podem considerar l'art com un aspecte sinó clau acompanyant, de l'evolució humana. Trobem art al llarg de la història i en moments diferents; art precolombí, grec, egipci, paleocristià, manierisme, neoclassicisme, primeres avantguardes, pop-art i fins l'art contemporani.

L'art és un element molt nostre, company de cultures i història. És evident doncs, la importància que ha desenvolupat al llarg dels anys i del paper clau que hauria de tenir de cara al nostre futur com a societat. Partint d'aquesta importància que representa l'art en les nostres vides, considero imprescindible que l'art tingui un paper protagonista a l'hora d'educar els infants. Basant-me en aquestes afirmacions amb bases històriques i científiques al voltant de l'art i la humanitat, he trobat adequat plantejar un projecte que parteix de l'art i el desenvolupament de les capacitats artístiques dels infants.

1.2 El paper de l'art a l'educació infantil: beneficis i necessitats

Després de la introducció del concepte d'art i el paper que ha desenvolupat al llarg de la humanitat, és convenient parlar sobre quin paper desenvolupa l'art en les primeres etapes de la vida. Diversos autors coincideixen en la importància que desenvolupa l'art durant l'educació infantil per al desenvolupament íntegra de l'infant.

Hem parlat d'art com a instrument d'expressió. Alcaide, Acaso, Hernández i Arnal (2001:30) apunten que: "l'expressió és una de les primeres maneres que té l'ésser humà per a la manifestació del seu ésser interior i social". A partir d'aquesta comunicació, l'home pot comunicar-se amb els altres i anar adquirint la consciència d'ell mateix i del món que l'envolta. Segons Alcaide, Acaso, Hernández i Arnal (2001) l'activitat artística és una de les primeres maneres d'expressió, està lligada al procés evolutiu general de l'individu i contribueix al propi coneixement, al coneixement dels altres i de l'ambient social en el qual es desenvolupa. Amb l'activitat artística, l'individu no només aconsegueix desenvolupar la capacitat de captació de la bellesa sinó que possibilita i fomenta la creativitat en tots els àmbits de la vida.

Marín (2011) també considera que les arts visuals són un coneixement instrumental igual que els llenguatges alfanumèrics. No és d'estranyar doncs, que l'autor defensi clarament la necessitat de treballar a través de l'art per comprendre el món. Marín (2011) va més enllà i explica la concepció que es té de l'educació artística a les escoles. Probablement, molts dels alumnes i pares i mares consideren que l'educació artística es limita a dibuixar i a pintar, però Marín (2011) apunta que hi ha molts més factors i elements a tenir en compte i més en la societat actual. L'art engloba també coneixements molt diversos com ara la creació d'imatges i objectes, la incorporació i creació a través de les noves tecnologies i un seguit de conceptes, teories i arguments que permeten a l'infant segons Marín (2011:9) "comprendre i dialogar amb major profunditat sobre els sentits i significats d'una gran varietat de fenòmens i esdeveniments visuals". Podem dir doncs, que l'art és un llenguatge més que necessita igual atenció i consideració que els altres llenguatges propis de l'ésser humà. Akoschy, Brandt, Calvo, Chapato, Harf, Kalmar, Spravkin, Terigi i Wiskitsi (1998) també coincideixen amb els diferents autors esmentats anteriorment en considerar l'art com un llenguatge més que confirma la necessitat que té l'ésser humà d'expressar-se i comunicar de diverses maneres. I no és un simple llenguatge sinó que com a llenguatge es complex i que també necessita ser articulat com els altres.

I si és un llenguatge més tan arrelat a l'home, per què en molts casos és considerat com a quelcom superflu, innecessari o secundari? A l'escola, masses vegades trobem que l'art queda en un segon pla i que simplement és considerat com a un moment d'esbarjo i distracció sense grans aprenentatges. Tot i que investigacions, estudis i la pròpia pedagogia reclama un tracte igualitari de l'art dins l'educació, la veritat és que és un llenguatge que no és considerat igual que altres llenguatges com poden ser el numèric, l'alfabètic o el científic, que són els dominants que trobem a les escoles. Però segons Akoschy, Brandt, Calvo, Chapato, Harf, Kalmar, Spravkin, Terigi i Wiskitsi (1998) aquest segon lloc que ocupa l'art dins les escoles, és un reflex del que està passant a la societat actualment ja que les arts plàstiques i l'art en general, tenen una jerarquia inferior vers altres aspectes de la societat. Alcaide, Acaso, Arnal i Hernandez (2001) tot i entendre que actualment la concepció de l'ensenyança d'art a les escoles està canviant, també creuen que a la pràctica encara hi ha molta feina a fer. Alcaide, Acaso, Arnal i Hernandez (2001) recorden que fins fa no molts anys, l'ensenyança artística es limitava a ser classes de dibuix on es copiava o es realitzaven dibuixos més "acadèmics".

Actualment, el currículum d'educació ja contempla certs aspectes artístics i intenta ser considerat com una matèria més. Tot i així, es veu clarament que no gaudeix d'un mateix nivell de categoria que les altres assignatures ja que les hores dirigides a l'educació artística són mínimes. Encara queda molta feina a fer a nivell d'educació artística a les escoles i és important, com a futurs docents, tenir clar que l'art no és simplement deixar que l'alumne s'expressi lliurement, sinó que hem de tenir una mirada molt més llunyana i oberta i saber que l'art no és únicament deixar fer de manera lliure sinó que permet treballar conceptes i zones del pensament molt necessàries i beneficioses pel bon desenvolupament dels infants. Per tant, s'ha de treballar des d'una vessant seriosa entenent el pes i la responsabilitat que comporta treballar a l'escola a través de l'art.

Un altre factor a tenir en compte a l'hora de parlar de la importància i beneficis que comporta l'art és la capacitat perceptiva que desperta l'art en els infants. Rollano (2004) ens parla de la importància de desenvolupar la capacitat perceptiva en els infants. Aquesta capacitat es pot desenvolupar d'una manera molt clara a través de les arts plàstiques, per tant l'autor defensa la necessitat de treballar des d'una vessant artística durant les primeres etapes de la vida. Rollano (2004) descriu el procés de treballar l'art amb els infants com una oportunitat que tenen d'expressar sentiments, pensaments i interessos. A més a més, treballar des d'una vessant artística també aporta i fomenta l'autoconeixement del propi infant i la interrelació que té aquest amb el medi. I és que és en les primeres etapes quan els infants creen les estructures

mentals i el definiran com a futur ciutadà adult, per tant és important incidir en aquest moment de la vida:

Donar-li a l'infant la oportunitat de crear constantment amb els seus coneixements, sense coartar-lo, és la millor manera d'incentivar la seva funció creadora, i és a l'edat infantil on es conformaran estructures de pensament inamovibles que acompanyaran l'alumne durant el transcurs de la seva vida. Per això és fonamental un aprenentatge dels conceptes artístics i dels valors promoguts per la sensació, com a mitjà per la seva pròpia superació. (Rollano, 2004:3)

Oriol (2001) coincideix amb Rollano (2004) amb la importància de la percepció per al desenvolupament, ja que són els sentits i la percepció aquells que permeten comprendre la realitat, viure i interactuar amb el món que ens envolta. Per Oriol (2001) les experiències sensorials seran el primer codi que aportarà informació als infants i és a través d'aquestes experiències quan els infants aniran adquirint coneixement i donant resposta a les situacions diverses a través del moviment, del llenguatge, de les emocions i del pensament. És a través de l'experiència artística que l'infant aprèn a conèixer i distingir qualitats de la realitat, mirant-se-la amb ulls de descoberta i curiositat. Comprenent i descobrint les coses, l'infant aprèn a respectar-les i estimar-les, convertint-lo així en un infant ple de valors.

Després de comprendre tots els beneficis que comporta treballar a través de l'art, a totes les edats tot i que en aquest treball em centraré en l'art a l'educació infantil, trobava interessant desenvolupar una proposta que oferís a les escoles i en especial als nens i nenes d'educació infantil la possibilitat de treballar a través de l'art. El més especial de la proposta però, partia d'oferir un espai únic i molt característic per a la realització d'aquestes activitats. A les escoles es treballa l'art des de molts àmbits però normalment sempre dins d'un context escolar. Des del mas el Colomer, casa pairal on s'elabora el projecte, es pretén oferir activitats d'art en un context rural, un context que ofereix la possibilitat de realitzar activitats molt diverses i enriquidores en tots els sentits.

1.3 L'art en un context rural

En el projecte que es desenvolupa en aquest treball, es busca profunditzar en l'art en un context molt especial i concret com és un context rural (i encara més específic ja que se centre amb els elements que configuren el paisatge de la Plana de Vic [Taradell]). L'art i el context sempre han estat lligats i en moltes ocasions, el context determina el tipus d'art. Al llarg dels anys, diferents artistes han utilitzat el context com a part de la seves obres, ja sigui com a inspiració o com a part partícip de la mateixa obra. Podem dir doncs, que el context és una part molt important a l'hora de crear. Des de sempre i en les diferents èpoques de la història, hem trobat que en molts casos el context ha determinat les obres de diferents artistes fóra quina fóra la seva condició (Velázquez, Signac, Vermeer, Goya, Picasso, Murillo, Rembrandt, Van Gogh o Bansky, entre molts altres). En aquest cas, el context va influir indiscutiblement en les seves obres. Però el context no només influeix a l'hora de crear, sinó que en molts casos, aquest context passa a ser part de l'obra en si. Si parlem de context rural, no podem evitar parlar de la relació ancestral que han mantingut l'art i la natura i si hi ha un corrent que ho representa, aquest és el Land art.

I és que treballar l'art a través de la natura no és quelcom nou, sinó que té arrels molt primitives i ancestrals, per tant, la seva unió arriba a ser una simbiosis perfecte. Encara que aquesta relació sigui, com ja he mencionat, una relació primitiva, un dels moments més propers en el temps on es va recuperar aquesta relació, va ser a partir del ressorgiment del Land art. El Land art és un terme americà utilitzat per primera vegada per Walter de Maria per definir la seva obra i segons Raquejo (1998:7) "és una activitat artística circumstancial, que no té ni programes ni manifestacions estètiques". Tot i que no és considerat un moviment com a tal, aquesta manera de fer apareix arran de la davallada que pateix l'art en la societat dels anys 60 buscant explorar nous camins i dimensions dins del propi món de l'art. Alguns dels artistes que s'han relacionat amb el Land art

Tiges d'herba (1981), Andy Goldsworthy, Cumbria.

Cercle de sis pedres (1981), Richard Long, Londres.

(tot i que molts d'ells no s'han categoritzat dins del terme Land art) han estat: Richard Long, Christo, Jeanne-Claude, Michael Heizer, Ross o Turrell. Altres noms que s'han donat a l'acció artística que engloba art i natura són *earthworks* o *art ambiental*. La necessitat de sortir del taller, buscar altres espais i dimensions noves, són el que porta l'artista a treballar directament amb la natura.

Raquejo (1998) també ens parla sobre el retorn cap a l'ésser primitiu que moltes vegades apareix en el propi Land art. Degut a les investigacions que es donaren a nivell antropològic i arqueològic durant aquets anys, alguns artistes comencen a sentir curiositat i admiració vers les cultures primitives ja que hi veuen en elles mons plens de simbolismes i misticisme. Altre cop doncs, trobem que l'art, la natura i l'home queden relacionats amb allò més ancestral i místic.

Actualment trobem que el concepte de Land art és més que vigent. Molts artistes continuen treballant al voltant d'aquests concepte (alguns artistes i associacions catalanes són: Eudald Alabau, Pere Jaume, LAAC) i en molts casos s'han portat a terme projectes que podríem englobar dins d'aquest concepte (escola El Puig d'Esparraguera). Els conceptes que van lligats amb el *Land art* com són ara ecologia, natura i efímer estan prenent força en la societat d'avui en dia, moltes vegades cansada de la massificació, la industrialització i l'artificialització del món. A través del Land art es busca tornar a connectar l'home amb la terra, retrobar els orígens i recuperar el món místic i ancestral que havíem tingut en un passat.

Aquesta referència, combina a la perfecció amb la voluntat d'acostar els infants a l'art i a la natura en un context tant especial com és en el que es troba a mas el Colomer. Encara que el mas (com a casa) sigui una part molt important, l'espai exterior definitivament defineix la casa. Aprenent a treballar no només dins, sinó aprofitant l'entorn, afavorim que els infants mostrin curiositat i a la vegada respecte per allò que considerem que s'ha de preservar.

1.4 El patrimoni com a font de coneixement

El patrimoni, ja sigui cultural, natural i/o ambiental, és una realitat que ens ajuda a comprendre millor el món on vivim i el món on hem viscut. En el moment que considerem quelcom com a patrimoni, sigui quina sigui la seva naturalesa, estem fent que l'home pugui conèixer-ho, respectar-ho, valorar-ho, gaudir-ho i transmetre-ho. Calaf i Fontal (2004:17) diuen que: "El patrimoni és, per tant, una construcció humana associada als conceptes de «identitat » i de «pertinença »". Tenir la possibilitat de conservar el nostre passat i present, ajuda als humans a sentir-se part d'un conjunt i al mateix temps, sentir una identitat pròpia molt necessària pel desenvolupament. És adient doncs, que des de la pròpia educació s'iniciï la transmissió de la valoració d'aquest patrimoni. L'educació juga doncs, un paper principal per mantenir i preservar l'estima cap aquell patrimoni. Evidentment, no és només l'educació la principal encarregada de fer arribar a la societat la necessitat de conservar allò que ens defineix i ens explica qui som i qui hem set. Depenent de com a nivell social tractem aquest patrimoni, educarem gent sensibilitzada o no. Els mitjans de comunicació, la família i l'entorn, determinaran aquesta visió vers el patrimoni.

Si contemplem i entenem el patrimoni com a font de coneixement i el sentim com a una part molt nostre, hem de ser conscients que cal treballar perquè les noves generacions i les actuals, tinguin la necessitat i la sensibilitat de conservar-lo i valorar-lo. Aquestes afirmacions donen la resposta al perquè des del mas el Colomer s'ha volgut preservar el patrimoni rural i no només per conservar-lo sinó per acostar-lo a totes les persones que el visiten. Tot i que avui en dia molts dels visitants del mas són persones adultes, trobàvem convenient dissipar aquesta estimació cap a allò nostre als més petits. Aprendre a respectar allò passat, permet que els infants puguin respectar allò futur, convertint-los així en persones respectuoses en tots els sentits. Aquest patrimoni es troba ubicat bàsicament en museus i o fundacions, que són les institucions que tenen cura d'aquest patrimoni i s'encarreguen de la seva preservació i difusió. Tenir tot aquest patrimoni en llocs especialitzats, n'assegura la seva continuïtat i la seva perdurabilitat.

1.5 Els museus. Una eina més per l'educació?

Així doncs, els museus es poden considerar una eina més a l'hora d'educar? Hem de utilitzar els museus o podem prescindir d'ells? Els museus han existit des de la Grècia antiga, abans contemplats com a lloc de les muses, deesses de la memòria. Les escoles sorgeixen a Grècia també.

Ens trobem doncs, davant d'unes institucions dedicades plenament al pensar i acostar la cultura a les persones. Encara que siguin clares les diferències entre l'escola i el museu, trobem molts punts en comú: l'educació que proporcionen, la capacitat de fomentar noves interpretacions del món i el fet de plantejar-nos noves preguntes sobre la vida en general. És per aquest motiu, que hem de comprendre el valor que té que existeixi i propiciem la oportunitat de relacionar l'escola i els museus.

Aquesta necessitat de conservar el nostre passat, és el tema principal del museu de Mas el Colomer. En aquest espai s'hi recullen diverses eines i elements de la vida de pagès que ajuden a comprendre les vides passades, conservar-les i difondre-les. Encara que la societat sempre ha considerat els museus com a espais culturals amb unes característiques determinades (espai silenciós, de contemplació, de reflexió i de silenci), la veritat és que avui en dia trobem que els museus estan prenent un rumb molt diferent al que estaven considerats. Avui en dia, trobem que aquests espais que molts cops han estat considerats un xic elitista, estan prenent una direcció diferent. Trobem que molts dels "grans museus" que hi ha al món (El Louvre de París, El Prado i el Reina Sofia de Madrid, el MNAC i el MACBA de Barcelona, el Guggenheim a Bilbao, el MOMA de Nova York o el National Gallery de Londres, entre altres) ja compten amb propostes educatives molt ambicioses, que fan del museu un espai viu i el més important, molt actiu. Així doncs, ens trobem davant d'una societat que demana abandonar el paper passiu (de simple espectador) per passar a adquirir una actitud activa (ésser actiu dins del museu).

Malgrat que a un nivell molt menys ambiciós i evidentment, sense comparar aquests grans museus amb el museu de Mas el Colomer, si que podem dir que tenen el punt en comú de voler oferir als visitants experiències riques i vives. Durant molts anys, les col·leccions de Mas el Colomer han tingut una voluntat educativa però sense oferir la possibilitat de convertir l'espectador en part implicada i participativa dins del museu. Avui en dia, veient la necessitat de renovar-se o morir, sorgeix aquesta voluntat de millorar i canviar la dinàmica del museu, per aconseguir-lo fer quelcom interactiu i viu per tal de, en primer lloc assegurar la continuïtat del museu i en segon lloc, millorar-lo en tots els aspectes.

1.6 Mas el Colomer com a espai cultural

Després de entendre que existia una necessitat molt real de madurar com a museu, sorgeixen diferents propostes de millora. Actualment el mas disposa de diferents projectes engegats (forma part de l'ecomuseu del blat), amb la voluntat de donar a conèixer les col·leccions i tot el que comporta, però també per oferir als visitants, propostes úniques i diferents.

Des del mas el Colomer, es té la voluntat d'acostar un món que ens els últims anys s'ha reduït considerablement com és el món de pagès, però oferint la possibilitat d'aconseguir-ho i conèixer-lo des de diferents mirades. El que es pretén, és que el mas esdevingui un centre de cultura, obert a tots els públics i adaptat a les demandes actuals de la societat. Com a part implicada dins del mas, considero fonamental desenvolupar un projecte que permeti un mètode de treball alternatiu al que habitualment estem acostumats.

En aquest treball, especifico diversos programes que tenen la seva base en l'art i que estan dirigits als alumnes d'educació infantil. La voluntat de crear un projecte basat en l'art, ha estat per tot el que l'art aporta de positiu a la societat i la necessitat de fomentar activitats artístiques per tots els beneficis que comporta. Com hem pogut veure, hi ha documentació i estudis realitzats al voltant dels beneficis de treballar a partir de l'art. Tenint la possibilitat d'acostar la cultura i el patrimoni (tant el material com el natural), volem oferir un projecte viu i actiu, que ajudi als més petits a comprendre i valorar una mica més la realitat que els envolta.

2. Contextualització de l'espai on es desenvoluparà la proposta artística de Mas el Colomer

2.1 Aproximació a l'espai

Per situar-nos i entendre la proposta que he desenvolupat, és convenient situar-nos i conèixer l'espai on es desenvoluparà. L'espai en aquesta proposta té un paper importantíssim si no el principal. A continuació detallo què es i què hi ha al Mas el Colomer i el seu entorn.

2.1.1 El mas

Mas el Colomer és un mas que es troba dins el terme municipal de Taradell. És una masia típica catalana datada del segle XIII, concretament de l'any 1209 (data que apareix el nom del mas per primer cop en uns pergamins de compra-venta de terres, trobats al mas mateix) Pel mas han passat 23 generacions de la mateixa família (el primer cognom era Colomer i més endavant passa a ser Lleopart) i actualment hi viu la 24ena generació de la saga familiar. Tot i que el mas preserva l'estructura típica d'una masia catalana, l'arquitectura del mas s'ha anat modificant degut a les ampliacions que es varen realitzar durant les èpoques de bonança econòmica. Es té constància que la casa tenia la teulada a dos vents i mica en mica es va anar eixamplant arribant a ser una casa amb teulada a quatre vents. Entre el segle XIX i principis del XX fins a l'actualitat, la casa s'ha anat ampliant o modificant discretament, però sempre preservant l'estructura original.

Mas el Colomer, Taradell. Arxiu personal

2.1.2 L'inici de les col·leccions

Mas el Colomer sempre ha estat una explotació agrícola, majoritàriament productora de cereal (blat, ordi, civada i blat de moro). Degut a la revolució agrícola que va patir la pagesia pels volts dels anys 70 amb la mecanització de les feines del camp, molts dels utensilis que havien estat emprats per al conreu de les terres, anaven desapareixent mica en mica. Joan Lleopart Prat (1923-1999), hereu de la casa, sensible i nostàlgic d'aquest món de pagès que mica en mica

s'anava perdent, va començar a guardar i preservar totes les eines manuals relacionades amb aquest món.

Joan Lleopart va començar a crear la col·lecció d'eines, guarniments i cistells a través de peces que adquiria comprant, de la pròpia casa o a través dels diferents veïns i persones que feien donacions, sabent que ell les guardaria i les conservaria. Així doncs, d'una manera espontània comença a sorgir el que s'anomenaria Museu del blat, un recull de peces que en Joan va conservar amb molt de respecte i admiració.

En Joan va trobar convenient situar les peces de manera que quedessin harmonioses amb la casa i que a més a més, estiguessin contextualitzades. Així doncs, el recull d'eines relacionades amb el blat estan situades al graner, les col·leccions de guarniments a les antigues quadres de la casa (quadres interiors) i la cistelleria al pis de dalt. Diferents curiosos i nostàlgics visiten les peces i mica en mica mas el Colomer es comença a convertir en el museu del blat.

L'any 1999 mor Joan Lleopart però les col·leccions continuen endavant. Dolors Coll (la seva dona) s'encarrega de ensenyar les col·leccions juntament amb altres membres de la família. Tot i passar uns anys els quals les visites són força limitades i en el qual no se sabia massa bé com seguirien les col·leccions, Jacint Torrents (antropòleg i professor de la Universitat de Vic) ofereix la oportunitat de catalogar gran part de les peces de la col·lecció. L'any 2000 de la mà de Jacint Torrents, es porta a terme una gran part de la catalogació de les peces de les col·leccions. A partir dels anys següents i gràcies als esforços de molta gent i associacions, les col·leccions continuen tirant endavant. Fa aproximadament uns 3 anys, s'engega el projecte de l'ecomuseu¹ del blat. Actualment, junt amb l'ecomuseu del blat, la Universitat de Vic i altres associacions, s'està creant una proposta pedagògica per fer de les col·leccions un espai viu i actiu.

¹ *Ecomuseu: centre museístic orientat a difondre la identitat d'un territori, creat a través dels habitants d'aquest amb la finalitat del creixement i desenvolupament de la comunitat*

2.2 L'espai de Mas el Colomer per a infants d'educació infantil

L'espai visitable de mas el Colomer compte amb diverses cambres i sales per poder fer arribar als visitants com era la vida del pagès anys enrere. La proposta didàctica que presento, parteix bàsicament dels diferents espais que hi ha la casa i els objectes que hi podem trobar. Tot i que la proposta que es desenvolupa en aquest treball està centrada bàsicament en l'entorn on es troba la casa, els espais interiors també tenen una gran importància per la resta de propostes que trobem dins del projecte que presento.

2.2.1 Espais exteriors

Era de dalt

Esplanada davant de la casa on s'hi realitzaven les tasques de pagès, entre altres: batre, desgranar, etc. Actualment l'era és una esplanada, sense enllosar, plena d'herba. A l'era hi trobem el pallier i una paret de pedra que marca el desnivell que hi ha entre l'era i el camí per on s'accedeix a la casa.

Era de baix

L'era de baix era la segona era de la casa. El sòl de l'era s'humiteja amb facilitat degut al drenatge de la bassa que hi ha al costat. És una esplanada àmplia envoltada pel camp dels ametllers i un bosquet de pollancre.

La bassa

Antiga bassa de la casa que era utilitzada per emmagatzemar aigua, sobretot destinada pel bestiar. Actualment és un espai on conviuen diverses espècies d'amfibis, rèptils i insectes.

Bosquet de Sant Joan

El bosquet de Sant Joan deu el seu nom a l'ermita de Sant Joan, que es troba a 10 minuts del mas. És un espai ombrívol amb força vegetació. Tot i que hi ha bàsicament roures, també hi trobem pins. La fauna que habita el bosc és: conills i llebres, senglars, toixons, guilles, diversos ocells i tot tipus d'invertebrats. El tipus de sòl és de terra vegetal degut a la densitat d'arbres que hi podem trobar i la quantitat de matèria orgànica que hi ha al terra.

Bosquet del Serrat de la creu

El bosquet del Serrat de la creu és un bosquet que es troba a 8 minuts caminant de la casa. Forma part del mas i està constituït per un conjunt de terrers i diferents zones boscoses amb clarianes. La flora que hi podem trobar és rica i molt variada, amb espècies autòctones catalanes. La fauna que hi podem trobar: llebres, conills de bosc, senglars, toixons, guilles i tot tipus de invertebrats. El tipus de sòl que hi ha és mixta i bàsicament provinent dels propis terrers osonencs.

Horta d'hivern

Davant de l'entrada principal de la casa trobem la porta que ens condueix a l'horta d'hivern. Antigament, era on s'hi cultivaven els fruits i vegetals d'hivern degut a la proximitat de la casa. Al voltant de l'horta hi trobem les corts de l'aviram i el tancat dels cavalls, les cabres i els porcs. Actualment hi podem trobar el tancat de l'euga i les corts de l'aviram. L'horta té terra cultivable a part de diversos arbres fruiters (cirerers, arbre del caqui, pereres, pomeres, ametllers i un nesprer). A l'entrada de l'horta hi trobem varis boixos i un gran llorer. També hi ha l'antic safareig.

Horta d'estiu

A 7 minuts del mas trobem l'antiga horta d'estiu. Antigament aquesta era l'horta que utilitzaven a l'estiu per cultivar els vegetals d'aquesta època. Hi havia també fruiters i dues piscines per refrescar-se. És on també hi havia un dels pous de la casa que continua vigent actualment. Avui en dia, hi ha un hort. Hi ha aproximadament uns 20 pollancre, un til·ler i algunes pomeres. Al voltant de l'horta hi trobem diversos camps.

2.2.2 Espais interiors

Planta baixa

Taller: "El graner"

Nou graner de la casa (anys 70) d'aproximadament uns 100 metres quadrats. Amb l'arribada de la maquinària agrícola i la major producció de cereal, el mas es veu obligat a adequar un espai més accessible i ampli per utilitzar com a graner. Actualment hi trobem dues taules de grans dimensions amb diversos bancs. L'espai també gaudeix d'un bany amb dos lavabos. És un espai destinat a la realització de tallers però que també té la funció de sala polivalent.

Espai de l'ecomuseu del blat.

Actualment garatge de la casa que comunica amb diverses corts. Espai d'uns 90 metres quadrats aproximadament, amb previsió d'adaptació en un futur pròxim. El nou espai estaria destinat l'ecomuseu del blat, on hi hauria la mostra d'una part de les col·leccions de manera que fos assequible i accessible per a tots els públics.

L'entrada

Entrada principal de la masia amb una porta dovellada. Antigament era el lloc on s'hi guardava el menjar del bestiar, les eines del camp, guarniments pel bestiar i altres utensilis. Era habitual trobar-hi un banc per seure. Al costat de l'entrada s'hi troben les corts dels animals (bous, cavalls, eugues i vaques) i al fons hi trobem l'entrada a la cuina antiga i l'escala que puja cap al pis superior. Actualment en aquest espai hi trobem una tartana, diverses eines relacionades amb el bestiar (jous², ferradures, esquelles, etc.) i un petit recull d'instruments per la caça.

Quadres

Al voltant de l'entrada hi trobem el que eren les quadres. Les quadres servien per tenir el bestiar dins la casa i aprofitar la seva escalfor corporal, per escalfar les habitacions que hi havia al pis superior. Actualment es poden visitar 2 corts. La primera que queda a mà esquerra conté una mostra de selles de núvia, selles catalanes i diferents guarniments d'animals de peu rodó. La cort que trobem a mà dreta està dividida en 3 parts. A la primera part hi trobem un recull de guarniments i eines pel manteniment dels animals de peu rodó³, així com diferents selles i eines pel transport de materials. A la segona, hi trobem un recull de guarniments (cabeçons, selles i collars). A la tercera s'hi pot trobar la mostra de picarols i cascavells.

Bodega

Antiga i petita bodega destinada a guardar el vi i els licors. Actualment encara s'hi poden trobar dues botes i diversos utensilis relacionats amb el vi. Està situat a la planta baixa i al mig del mas (part més antiga). Aproximadament compta amb uns 12 metres quadrats.

² Jou: peça de fusta o de ferro que servia per junyir els bous, pel cap o pel coll a l'arada o al carro.

³ Animal de peu rodó: dit dels animals perissodàctils: mules, eugues, cavalls, ases, etc.

Rebost

Antic rebost situat al centre de la casa a la planta baixa (part més antiga) passat la bodega. El rebost era una de les parts més importants de la casa i on s'hi guardaven la majoria dels aliments que es consumien. També s'hi podien realitzar diverses feines relacionades amb els aliments: conserves i almívars o feines relacionades amb la matança del porc (o qualsevol altre animal). És un rebost d'aproximadament uns 17 metres quadrats amb prestatgeria i elements característics d'un rebost de pagès.

Cuina antiga

Al costat de la bodega i el rebost hi trobem la antiga cuina de la casa. La cuina antiga és la primera part construïda de la casa. Antigament era la part més important de la casa ja que és on s'hi feien les feines de la casa (habitualment fetes per dones i joves) com ara desgranar, triar mongetes, pastar, teixir, filar, etc. També era on hi havia el foc i on es menjava. Avui en dia, a la cuina hi ha un antic forn

de llenya, una taula, un safareig, un escó⁴, diversos utensilis relacionats amb la cuina i amb les conserves. Aproximadament és un espai de 20 metres quadrats. Comunica amb les antigues corts dels conills i l'entrada principal de la casa. El sostre és de bigues, les quals possiblement daten del segle XIII.

Primera planta

Menjador antic

Menjador d'estiu en el qual hi podem trobar una mostra de diferents objectes relacionats amb els àpats: coberteria, vaixel·la, vins, licors, jocs de cafè, etc. Compte amb uns 14 metres quadrats. Les rajoles que hi ha són les originals i dins d'un dels armaris cantoners hi podem veure un aiguamanil⁵.

⁴ Escó: banc respatl·ler que servia per asseure's a la vora del foc i evitar refredar-se l'esquena

⁵ Aiguamanil: recipient per rentar-se les mans. Sota l'aiguamanil s'hi solia trobar una pica.

Sala

La sala era una part molt important de les cases de pagès i era un espai destinat bàsicament a les festes i a les trobades familiars. La sala està situada sobre l'entrada principal i és l'espai que distribueix les habitacions (situades sobre les corts). Antigament servia per a fer-hi les trobades familiars i les celebracions, per tant la sala no era d'ús quotidià. Els elements més simbòlics i

característics de la sala eren la taula i les calaixeres que s'utilitzaven com a espai per a guardar els documents i altres objectes de la casa. Actualment a la sala hi podem veure una gran taula, dues calaixeres, una caixa de núvia, un gramòfon, un rellotge de paret, l'arbre genealògic de la família Colomer – Lleopart, una petita capelleta amb la figura de la mare de Déu, dos balancins i un braser.

Habitació amb alcova

Habitació d'ús quotidià. Antigament s'hi podia trobar el llit, un armari i una caixa de núvia. Era el lloc on s'hi guardaven els elements personals (roba, joies, documents) i l'aixovar⁶ matrimonial. Comptava amb pany i clau per evitar possibles furts i per resguardar-se d'aquells més curiosos. En algunes de les habitacions de la casa hi ha un alcova⁷ i aquesta és una d'elles. Actualment s'està reformant per a ser visitable, però ja compta amb un llit de matrimoni, una calaixera, un armari interior i un petit bany.

⁶ Aixovar: conjunt de roba, utensilis i mobles d'una casa, o els bens aportats en el moment del matrimoni.

⁷ Alcova: Cambra petita que dona a una de més gran, o part d'una cambra dividida d'una altra per un marc, una vidriera, etc., la qual està destinada a contenir un o més llits.

Segona planta

Sala dels cistells

Situada a les golfes de la casa, s'hi pot trobar un recull de diversos cistells catalans. També hi ha alguns exemplars d'arreu del món.

Antic graner

Antic graner de la casa on s'hi guardava el gra ja que era la part més seca del mas i la que quedava més resguardada dels furtcs. Actualment hi trobem la col·lecció d'eines del blat implicades en el procés d'obtenció d'aquest cereal (des de la sembra fins la sega): esclopets⁸, garrots, fals, volants, forques, màquina de ventar i dalles, entre d'altres. També hi trobem un petit diorama representant el moment de fer el paller.

⁸ Esclopet: peça de fusta que servia per protegir la mà del volant o la fals

3. Treball d'investigació

3.1 L'entrevista

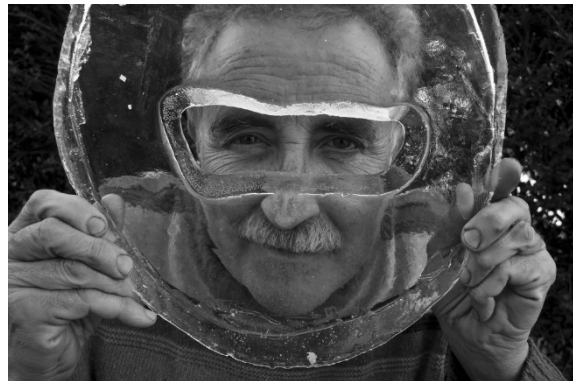
Per tenir clara quina direcció havia de prendre la proposta i quines eren les necessitats educatives actuals de les escoles, principals destinataris, he trobat convenient utilitzar una tècnica qualitativa per a la recollida d'informació.

Conèixer les opinions, les experiències i els coneixements de persones que treballen dia a dia al voltant de l'art, ajuda a entendre millor quin paper desenvolupa l'art en la vida de les persones. Perquè el projecte tingués sentit, era convenient escollir persones properes al context (geogràfic) per assegurar que les seves experiències estiguessin relacionades amb l'espai on s'ha de portar a terme la proposta. Escollint artistes de la comarca d'Osona i Ripollès, aconseguim que les seves vivències tinguin en certa manera, relació amb el nostre entorn. També era important que haguessin tingut contacte directe amb els infants, ja que facilitava el fet de conèixer les seves experiències amb infants i com ells concebien la relació entre art i infant.

Imma Parés, Tona.

En aquest cas, vaig seleccionar dos artistes propers que degut a les seves experiències personals i professionals, lligaven completament amb els paradigmes d'aquest treball. Vaig tenir la oportunitat d'entrevistar a l'Imma Parés, pintora tonenca i professora durant molts anys a l'escola d'art Mas Ferrer, a Vic. També vaig poder entrevistar al ripollès Eudald Alabau, artista plàstic, escultor i ex professor d'art a l'Escola d'Arts i Oficis de Vic.

Eudald Alabau, Ripoll.

Poder conversar amb ells, em va ajudar a comprendre cap a on havia d'encarar el projecte, saber en quins factors havia de tenir cura perquè la proposta fos coherent.

3.1.1 L'art a l'escola

Els dos artistes coincideixen amb el fet que tot i que ha millorat molt en els últims anys, encara queda molta feina a fer. Imma Parés apunta que l'art o la plàstica: *és una matèria que per una banda que no se li dóna la importància que té i per l'altra banda que també fa molta por*. Aquesta sensació és compartida amb Eudald Alabau, ja que creu que actualment les hores de plàstica, degut en gran part a les retallades i el poc interès que desperta aquesta assignatura per part del professorat, s'estan reduint considerablement. Eudald Alabau considera que el camí correcte a seguir per les escoles i des de les institucions públiques és *que no arrelhi aquesta mancança de temps per fer plàstica*. Penso que és una sensació que compartim moltes de les persones interessades en l'art, ja que podem veure com estan augmentant les hores destinades a matèries més científiques i reduint les destinades a l'art. Tot i així, els dos consideren que evidentment cada vegada l'interès en l'art es va despertant, tot i que tal com diu Imma Parés: *Tinc la sensació que les escoles es van sensibilitzant però es clar, no n'hi ha prou. Hi ha molta feina per fer*. Així doncs, si a les escoles veiem aquesta necessitat d'augmentar les hores i el temps dedicat a l'art, és interessant realitzar una proposta dedicada exclusivament a l'art, per assegurar-nos que els infants puguin tenir més experiències artístiques a l'abast.

3.1.2 L'art i els infants

Els dos artistes que també han estat professors d'art o bé han tingut experiències amb infants, no dubten ni un instant quan els demano sobre els beneficis que aporta l'art als infants. Per Eudald Alabau, a través de l'art oferim als infants la possibilitat de: *projectar la seva personalitat amb mil vessants*. Recalca sobretot aquesta vitalitat que ofereix l'art a totes les persones i la quantitat de beneficis que aquest aporta, tant a nivell psíquic com a nivell físic, fins i tot a nivell sanatiu.

Imma Parés també ens parla dels beneficis que l'art després d'estar treballant amb infants en una escola d'art com és l'escola Mas Ferrer de Vic. Apunta que l'art aporta beneficis als infants: *Perquè treballa molt els aspectes globals de la persona [...] els prepara també pel dia a dia, perquè tenim molta presència visual a tot arreu i potser ara més que mai. Perquè ens connecta amb el passat i les formes d'art que hi havia hagut i trobo que és imprescindible fer educació en art a les escoles*. Per ella, l'art és una assignatura que permet les capacitats múltiples, *diguéssim que obra vies a tots els nanos, sigui quina sigui la seva condició i capacitat per poder fer, per tant també és important per la seva autoestima tot i que a vegades s'exigeix, no els agrada i són crítics [...] amb l'art poden trobar realment una manera d'expressar-se i trobar el camí*.

Un dels altres punts que trobem en comú entre Alabau i Parés és el fet d'acostar l'art als infants d'una manera que els permeti gaudir-lo. Els dos artistes han considerat important recalcar la necessitat de valorar les idees que tenen els infants. Alabau recorda que encara que ell aporti les idees, *si ells en tenen alguna [...] escoltaria el que em proposen. Que no els anul·lem de del punt de vista creatiu. [...] Respectar la seva creativitat.* Penso que és un punt a tenir en compte a l'hora d'elaborar la proposta ja que respectar la creativitat i la individualitat de cada infant, permet que les activitats també passin a ser més motivadores i interessants pels infants. Un altre punt que consideren fonamental i en el que coincideixen els dos artistes és en el fet de donar importància en el procés més que en el resultat. Ja que com diu Imma Parés: *és important tota l'activitat de socialització de l'art, passar de l'individual cap al grup.*

Així doncs, veiem que a través de l'art aconseguim tot un seguit d'aprenentatges i per tant hem de ser conscients i saber-los aprofitar. Tenir clar aquests aprenentatges fa que la proposta artística que plantejo pel Mas el Colomer, pugui tenir una forta base pedagògica.

3.1.3 Els museus

Per saber com havia d'encarar la proposta, vaig poder conversar amb els dos artistes sobre les sensacions que tenien sobre com havien de ser els museus. Això m'ha ajudat a entendre quina direcció havia de prendre la proposta en global. Tot i que en aquest treball la proposta desenvolupada és el programa "La natura" i no se centra en un espai físic sinó que parteix més dels espais exteriors, si que he trobat necessari recopilar aquesta informació per entendre quina direcció havia de prendre el projecte.

Els dos artistes consideren apropiat visitar els museus amb freqüència sempre que hi hagi propostes interessants. Anar-hi per passar l'estona no és com s'hi hauria d'anar. Anar al museu ha de ser una activitat enriquidora i el paper de l'alumnat ha de ser clarament actiu. Eudald Alabau creu que *s'hi hauria d'anar més [...] anar a un museu és una cosa extraordinària [...] les escoles hi han d'anar constantment.* Imma Parés comparteix aquesta opinió afirmant que *els museus han de ser vius i tenir presència en els llocs on estan i sobretot s'han de fer servir molt.*

Així doncs, es torna a reafirmar la idea de convertir l'espai de Mas el Colomer en un espai viu i actiu, que disposi de projectes pedagògics interessants per les escoles, entre altres, per aprofitar tots els coneixements i aprenentatges que aquest pot oferir.

3.1.4 Elements a tenir en compte per a l'elaboració de la proposta

Per centrar-me més en la proposta, vaig trobar necessari demanar als dos entrevistats altres punts que havia de contemplar a l'hora de plantejar-la. En el cas del material, els dos artistes van ser clars i van optar per explicar que basant-se en les seves experiències, els materials que més funcionaven eren aquells més senzills i naturals. En el cas d'Imma Parés, ens explica que el que més funciona *és un llapis i un paper o molts papers donen molt de joc, perquè als nanos els agrada. Espai per poder guixar*. Afegeix que també creu que un dels elements que no pot faltar en una proposta *és el color i el color en molts mitjans, no només amb pintura*. Tenir en compte aquesta informació a l'hora de fer la proposta, penso que pot ser clau perquè funcioni i sigui interessant a nivell artístic pels infants.

Eudald Alabau es decanta més pels elements reciclats. I és que l'ecologia està a l'ordre del dia i no només això sinó que és una filosofia de vida que hauríem de començar a adoptar tots si volem viure en un món millor i més sostenible.

Imma Parés també ens parla de temps. S'ha de tenir en compte el temps que tenim i què volem aconseguir amb els infants. Però a la vegada, també ens recorda que hem de deixar temps perquè els infants pensin, donar-los estones de pau i calma. És important poder-los oferir aquests espais de reflexió.

Després de tot aquest buidatge, penso que serà fonamental tenir en compte totes aquestes idees per elaborar la proposta. Aquestes idees poden donar un sentit i una coherència al projecte i per tant, moltes d'elles les integro dins la proposta.

4 Proposta artística per alumnes d'educació infantil aplicada a Mas el Colomer

4.1 El currículum de segon cicle d'educació infantil treballat en un context no-escolar

Treballar en un context no-escolar no significa haver de deixar de banda i oblidar el currículum de segon cicle d'educació infantil. Tot i ser una institució no escolar, tenir present el currículum d'educació infantil és clau, ja que les activitats que es proposen van dirigides bàsicament a les escoles i més concretament a alumnes d'educació infantil.

Actualment no trobem cap currículum oficial adreçat a l'educació no-formal. En el cas dels museus i espais d'art, els projectes que s'estan portant a terme, la gran majoria van d'acord amb el currículum d'educació infantil, ja que els principals públics són les escoles. Així doncs, si volem crear una proposta artística, activa, innovadora i viva, també haurem de procurar que sigui educativa i sòlida a nivell pedagògic. Basar-se en aspectes del currículum (entre altres) per a la proposta educativa de Mas el Colomer, complementa la feina educativa de les escoles, oferint treballar certs punts del currículum d'una manera més aprofundida.

La proposta pedagògica que es presenta, permet treballar de manera detallada diferents capacitats del currículum de segon cicle d'educació infantil. Les capacitats o objectius que més permet treballar la proposta serien els següents:

- 1. Observar i experimentar en l'entorn proper amb curiositat i interès, interpretant-lo i fent-se preguntes que impulsin la comprensió del món natural, social, físic i material.**

Aquesta capacitat es treballa donant la oportunitat als infants de conèixer de primera mà l'entorn físic que els envolta. En un entorn concret, però a la vegada divers, oferim a tots els infants conèixer diferents aspectes i característiques de l'entorn, permetent-los explorar-lo, conèixer-lo i sentir-lo d'una manera propera i vivencial. A través de diverses activitats, els infants són convidats a observar, tocar, olorar, sentir, veure, tastar i emocionar-se utilitzant els recursos que ens ofereix el món natural.

2. Conèixer experiències, històries i símbols de la cultura pròpia del país i de la d'altres companys i companyes, generant actituds de confiança i respecte per les diferències i valorant les relacions socials i afectives que s'hi estableixin.

L'entorn rural i la vida d'anys passats correspon a la nostra història. Conèixer les tradicions, la manera de viure dels nostres avantpassats i les costums que es tenien, es treballa a través de les activitats plantejades. A través de les propostes artístiques, acostem als infants a un món passat per fer-los entendre millor el seu present.

3. Desenvolupar habilitats de comunicació, expressió, comprensió i representació per mitjà dels llenguatges corporal, verbal, gràfic, musical, audiovisual i plàstic; iniciar el procés d'aprenentatge de la lectura i de l'escriptura, de les habilitats matemàtiques bàsiques i de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació.

Aquesta és la capacitat que més es treballa en aquest projecte ja que és la que va directament relacionada amb l'activitat artística. En la proposta d'art que presento es contribueix al desenvolupament de les habilitats de comunicació, expressió, comprensió i representació sobretot a nivell plàstic. Amb les activitats artístiques que impliquen diverses disciplines, es dona als infants la possibilitat de desenvolupar aquesta capacitat. El fet que siguin activitats diferents que inclouen diverses tècniques, permet que els infants aprenguin a expressar i comunicar-se de diferents maneres. Adquirir aquesta capacitat és importantíssim de cara al bon desenvolupament com a persona, ja que principalment som éssers que necessitem la comunicació a totes hores. En l'educació formal, es desenvolupen moltes de les habilitats de comunicació i expressió però moltes vegades el llenguatge verbal i escrit i el llenguatge matemàtic i/o científic tenen el paper protagonista. A través de les activitats, s'ofereix un reforç a la capacitat de comunicació del món interior i personal de l'infant.

Aquestes 3 capacitats són en les que aquest projecte està basat. Tot i ser un projecte que s'inclou dins l'educació no formal, el currículum d'educació infantil hi té un paper important. Aquesta presència està justificada en la voluntat d'oferir un projecte que, encara que ofereixi activitats alternatives a les escolars, segueixi una línia pedagògica clara.

4.2 Explicació de la proposta educativa que s'està portant a terme.

Actualment a Mas el Colomer, dins de l'ecomuseu del blat, s'està realitzant una proposta educativa a través de varis organismes que hi col·laboren. Actualment trobem elements que configuren l'ecomuseu del blat de mas El Colomer però al mateix temps, també trobem que hi ha altres propostes que queden englobades dins el projecte de la casa.

4.2.1 Camp dels ametllers

Dins l'ecomuseu del blat de Mas el Colomer, trobem que s'està portant a terme un projecte en un punt concret del context del mas: el camp dels ametllers. En aquest camp, s'hi experimenta amb finalitats etnològiques, històriques, agronòmiques i pedagògiques, la restitució d'un model de rotació quadriennal de cultius, anomenat *trènit*⁹. Aquest projecte, serveix per estudiar un model d'agricultura orgànica provinent del nord d'Europa i que va ser adoptat i practicat pels pagesos de la Plana de Vic des de finals del segle XIX fins a mig segle XX. El camp es pot visitar i s'hi realitzen diverses demostracions de les feines tradicionals d'agricultura amb les eines tradicionals: segar, sembrar, llaurar, etc.

4.2.2 Col·leccions

Actualment les col·leccions son visitables tot i que encara no hi ha definida una proposta concreta. Les diferents col·leccions s'utilitzen bàsicament a nivell explicatiu i representatiu sense incloure la interacció amb els visitants. La disposició dels elements que conformen les diferents col·leccions està pensada des d'un punt de vista pedagògic i educatiu, ja que en moltes de les sales, les peces estan ordenades seguint un criteri, per exemple: a la sala de les eines del blat, les eines estan ordenades seguint el procés de la obtenció del blat, des de la sembra fins a l'emmagatzematge. També hi ha algun plafó informatiu sobre la utilització d'alguna de les peces (per exemple una imatge amb el nom i el lloc a on anaven els guarniments sobre l'animal) o muntatges que ajuden a entendre diferents processos relacionats amb l'agricultura (per exemple, el creixement del blat explicat a través de diferents grans de blat en etapes diferents de creixement).

⁹*Trènit: sistema de rotació agrícola.*

4.2.3 Exposicions temporals: projecte artístic col·laboratiu.

Actualment està en marxa un projecte artístic col·laboratiu que finalitzarà amb l'exposició de les obres realitzades per diferents artistes de la comarca. Aquest projecte sorgeix de diverses idees: la primera és el fet de treballar en xarxa i oferir la possibilitat de crear un projecte a través de la col·laboració de diferents artistes. Això fa que diverses persones parteixin d'una idea principal i la desenvolupin i se la portin cap a un terreny personal. La idea principal també era aconseguir obres realitzades utilitzant diferents tècniques i disciplines, així doncs la mostra inclourà mostres de diferents tècniques artístiques (pintura, joieria, fotografia, dibuix, etc.). Això dóna peu a parlar de les diferents possibilitats que existeixen de representar una idea comuna i a la vegada veure com una idea es pot representar de moltes maneres diferents.

4.3 Creació del projecte d'art en un context rural

Dins del mas el Colomer, hi ha una voluntat d'expansió a nivell educatiu per oferir diversos projectes i atendre així les diferents necessitats que tenen les escoles actualment. Tot i que en aquest document em centraré en l'eix d'art, no s'ha descartat realitzar més endavant diferents projectes a través d'altres eixos com podrien ser les matemàtiques, la ciència o la història.

Degut a la importància que té l'art en el desenvolupament dels infants, creiem convenient realitzar un projecte focalitzat en l'art i en concret a l'art en un context rural. La quantitat de recursos que ens proporciona tant el Mas el Colomer com l'entorn únic que el voreja, ens ofereix la possibilitat d'oferir als infants una quantitat d'experiències de gran qualitat tant a nivell artístic com a nivell personal i educatiu. L'elecció d'un projecte artístic parteix del gran ventall de possibilitats educatives que ofereix aquesta disciplina, ja que, a través de l'art podem treballar diferents àrees com són la del llenguatge, les matemàtiques, les ciències o el desenvolupament personal i emocional.

El projecte que es vol crear, està centrat en l'art i relacionat íntimament amb el context del mas. Després de la recerca informativa i del treball de camp, han sorgit diverses activitats que configuraran el projecte del Mas el Colomer. Les activitats són diverses i diferents les unes amb les altres però totes tenen el denominador comú de l'art i l'artesanía. També s'ha procurat que les activitats siguin de tipus actiu, és a dir, que els infants tinguin un paper protagonista en tot moment, fomentat així la motivació i l'aprenentatge d'aquests.

4.4 Proposta artística aplicada a l'entorn de Mas el Colomer

Dins de la proposta artística de Mas el Colomer hi trobem aquests 3 programes: "La natura", "El mas" i "El blat". Els tres programes tenen com a base les activitats artístiques. Dins d'ell, hi trobem diferents vessants que toquen diferents tècniques i disciplines artístiques. Així doncs, dins l'eix d'art podem trobar activitats *plàstiques* (pintura, dibuix, escultura, collage, etc.), *musicals i literàries* (poesia, cant, lectura, escriptura, música), *digitals* (fotografia) i *d'expressió corporal* (dramàtica, dansa, etc.). L'estructura de cada programa està definida però no és fixe, donant la possibilitat d'adaptar cada activitat a qualsevol programa i així compondre-ne d'alternatius. Així doncs, es poden escollir activitats, per exemple del programa "La natura" i englobar-les dins del programa "El mas". D'aquesta manera, la proposta guanya en flexibilitat i adaptabilitat segons les necessitats de cada centre, proporcionant així un ampli ventall de possibilitats per a realitzar durant l'estada al mas. En aquest treball, m'he centrat en la realització del programa i l'aplicació del programa "La natura". En aquest programa, he intentat plantejar activitats que tinguin com elements principals l'art i el context del mas. A continuació, podem trobar la graella que configura el programa i les seves activitats.

4.5 Característiques del programa "La natura".

La proposta està encarada a ser una proposta que relacioni concretament l'art en un context rural. Per a l'elaboració d'aquesta, he seguit una estructura que busca la coherència i la riquesa en els aprenentatges. Les activitats estan pensades perquè els infants aprenguin a treballar a partir de l'art en un context tant concret com és el del mas. Per donar sentit al projecte i perquè sigui ric a nivell pedagògic però també a nivell artístic, he trobat necessari pensar amb activitats que segueixin una línia clara en certs aspectes. Per fer-ho, he partit de diferents idees claus que emmarquen la proposta i les seves activitats.

Totes les activitats parteixen, primer de tot, del respecte vers la natura. Per aconseguir-ho, plantejo experiències que inclouen elements naturals, però aconseguits d'una manera respectuosa, és a dir, sense arrencar ni malmetre en cap moment cap planta o arbre. La natura ens ofereix elements que ella mateixa abandona o rebutja (fulles, troncs, fruits, llavors, etc.). És important deixar clar aquest punt ja que la idea del programa "La natura" es basa en potenciar el respecte per la natura, treballant amb ella però evitant desgastar-la o malmetre-la el mínim possible. Per aquesta raó, els materials emprats en el programa, són elements de procedència natural, evitant el màxim possible els elements sintètics i artificials. D'aquesta manera, també

contribuïm en el fet d'allunyar-nos dels productes nocius pel medi ambient, donant un sentit ecològic a la proposta.

4.5.1 Espais on es realitzen les activitats

Perquè la proposta segueixi amb harmonia amb el concepte de treballar en un context rural, les activitats parteixen del contacte directe amb la natura. En totes les activitats es proposa una sortida als exteriors del mas per tal d'oferir una experiència rica als infants i la possibilitat d'estar en contacte directe amb la natura, tant per observar-la i contemplar-la com per crear a partir d'ella. Hi ha la voluntat d'oferir sortides sigui quina sigui l'època de l'any, evitant la tendència de quedar-se tancats a dins durant els dies més freds de l'any. Actualment, trobem que en moltes escoles, durant els mesos d'hivern, els més petits eviten sortir a l'exterior per por a les baixes temperatures. No obstant, considero que oferir als infants la oportunitat de sortir a l'aire lliure sempre, els ajuda a nivell tant psíquic com físic. De fet, en moltes de les escoles del centre i nord d'Europa (Finlàndia, Suècia, Noruega, Anglaterra o Alemanya) els nens i nenes surten a l'exterior precisament per evitar problemes de salut i perquè degut al clima que tenen aquests països, no sortir en dies de fred, suposaria sortir molt poc a l'exterior. Tot i així, entenem que per a nens i nenes tant petits s'ha d'anar amb precaució ja que no estan acostumats. De totes maneres, la voluntat és poder realitzar les activitats a l'aire lliure sempre que no hi hagi una climatologia molt adversa i que posi en perill la salut dels infants (pedra, calamarsa, pluges torrencials, etc.). Penso que seria important tenir a l'abast dels infants impermeables de la casa i establir contacte amb les escoles o grups d'infants que han de realitzar les activitats, per fer recomanacions sobre quin tipus de muda pot ser el més adequat (botes d'aigua, jerseis o abrics, gorres, etc.) depenent de la previsió del temps.

Des del Mas el Colomer, també tenim clar que encara que la natura es pugui gaudir a qualsevol època, també és important tenir-li respecte en certs moments per evitar riscos i perills innecessaris. Per oferir alternatives davant una inclemència meteorològica, moltes de les activitats poden ser realitzades a l'interior del mas, respectant l'essència de les activitats.

Un altre factor a tenir en compte i que dóna riquesa a les activitats, són les diferències que comporten les activitats segons l'època de l'any en la que estiguem. Els elements que la natura oferirà seran diferents, per tant, les experiències poden variar molt depenent de si l'activitat es realitza a l'hivern o a la primavera.

4.5.2 Recursos materials

Un recurs que seria convenient utilitzar serien les caixes pedagògiques. El fet d'utilitzar-les, facilita la classificació del material i dóna solidesa a la proposta. Les caixes facilitarien tant la realització de les activitats com l'organització del material. Dins la caixa del programa "La natura", s'hi inclouria una guia didàctica amb la descripció de les activitats, els objectius i tots els materials necessaris degudament senyalitzats segons l'activitat en la qual es farien servir. En el cas de la caixa d'aquest programa, molt del material que hi hauria estaria directament relacionat amb les activitats (colors, papers, plafons, fotografies, etc.). Penso que la caixa hauria de ser d'un material resistent, lleuger i atractiu. Tot i que per ser coherent amb la proposta, la caixa hauria de ser a partir de material natural, les activitats i les necessitats que ha de satisfer la caixa, impliquen que sigui resistent a la pluja també. Una caixa de plàstic seria la millor opció per portar fins al bosc, ja que és resistent, impermeable, lleugera i fàcil de dissenyar. Encara que s'allunyi i trenqui amb la coherència del programa, la funcionalitat és també un factor molt important a tenir en compte.

Aquesta caixa serviria per transportar-la cap als espais on es realitzarien les activitats, per tant, també és necessari contemplar la possibilitat d'utilitzar un petit carret de jardineria per facilitar el seu transport.

Però aquesta proposta no es limita únicament a la utilització d'una caixa pedagògica, sinó que també contempla la utilització de diferents recipients per les sortides i la recollida dels elements naturals. Saquets de ràfia i cistells de vímet, són solucions per aconseguir transportar els elements que els infants puguin trobar. He considerat utilitzar aquests materials, ja que van amb concordança amb el context rural en el qual es realitza la proposta.

Per moure tot aquest material i per fer que sigui del tot funcional i pràctic, he trobat convenient utilitzar un carret per transportar el material fins l'espai on es necessita. Un carret de l'estil dels que s'utilitza a la jardineria seria ideal per transportar la caixa fins al bosc, ja que disposa de rodes les quals són suficientment grans i robustes per moure's pels espais exteriors de la casa. També es pot utilitzar per guardar i transportar alguns dels accessoris dels infants (motxilles, jaquetes, gorres, etc.) per oferir als infants la possibilitat de gaudir de la natura sense preocupar-se de portar pes innecessari.

Exemple de carret de jardineria per transportar la caixa pedagògica

Un altre factor que he tingut en compte a l'hora d'elaborar la proposta ha estat la d'intentar no abusar dels materials sintètics o nocius. Tot i que en alguna de les activitats s'utilitza pintura plàstica, cola blanca o metacrilat, s'intenta que la resta de materials siguin elements naturals. Això ajuda també a donar coherència al projecte i a seguir aquesta línia ecologista que té el programa. A més a més, la gran majoria de materials i suports utilitzats, són d'origen natural: fustes, ràfia, arpillera, elements orgànics, fang, etc. La voluntat és intentar reutilitzar al màxim els materials i evitar fer-ne un mal ús.

4.5.3 El procés per sobre del resultat

Una de les característiques que és interessant treballar quan relacionem art i context, rural en aquest cas, és l'*efimeresa* de les coses. Tot i que en moltes de les activitats sí que hi ha un resultat final tangible, sí que hi ha activitats on el resultat desapareix. Aquest fet busca recalcar la importància del procés per sobre del resultat i també per acostar als infants aquesta idea d'*efimeresa* tan característica del món natural i que tant costa tant d'entendre, sobretot en aquestes edats.

4.6 Concreció i descripció del programa “ La natura”

Justificació

Aquest programa inclou diverses activitats que relacionen l'art i l'entorn. En aquest cas, l'entorn és molt concret ja que parteix dels espais del voltant del mas. He escollit plantejar un programa que relacionés art i natura degut a la relació que sempre han mantingut aquests dos elements i de les possibilitats educatives que ofereixen al combinar-los. L'entorn en el qual es troba el mas és ric i molt variat, donant la possibilitat de realitzar infinitat d'aprenentatges treballant a través d'ell. La diversitat d'elements que configuren aquest paisatge és perfecte per aprofitar-los. A més a més, oferim la possibilitat d'estar en contacte amb la natura a infants que potser no tenen la oportunitat de veure-la i viure-la de manera habitual.

Amb aquest programa, procuro acostar els infants a la natura d'una manera respectuosa, sensible i creativa. Les activitats que plantejo parteixen bàsicament dels elements naturals i la seva manipulació. Un altre dels punts claus que pretenia annexar en aquest programa era el factor climatològic i/o estacional, ja que són elements que configuren i defineixen el paisatge, per tant, considero que no els podem obviar. D'aquesta manera, depenent de la climatologia i/o l'estació en la que es realitzarien les activitats, definirien el treball i els processos a seguir per fer-les.

Les activitats busquen explorar els elements naturals a través de tots els sentits: vista, tacte, olfacte, gust i oïda. També són activitats que permeten contacte directe amb la natura i explotar les capacitats artístiques i creatives de tots els infants.

Tot i que la majoria de les activitats parteixen d'un contacte directe amb la natura, també es treballa dins de l'espai d' "El graner", un espai destinat al treball i equipat amb diferents recursos materials per a les activitats. Així doncs, trobem que hi ha tant activitats que s'inicien i es finalitzen a l'exterior, com activitats que es poden realitzar completament a l'exterior.

Objectius generals de les activitats del programa "La natura"

- Gaudir de la natura a través de l'expressió artística
- Conèixer diferents tècniques o activitats artístiques que inclouen elements naturals: *Frottage*, *Collage*, *Land art*, escultura, dibuix, pintura, etc.
- Adquirir actituds responsables vers la natura, l'entorn i el material del taller.
- Realitzar composicions a través de diferents elements naturals: fulles, pedres, fustes, flors, escorça, etc.
- Descobrir nous materials i suports on poder realitzar creacions artístiques.

Bàsicament els objectius que volem aconseguir amb aquest programa són els que van relacionats amb el respecte vers l'entorn i els que ajuden a crear a partir de qualsevol material sigui quina sigui la seva procedència. Un altre objectiu primordial és el de gaudir a través d'aquesta relació (art i natura).

4.7 Graella d'activitats que configuren el programa "La natura"

Activitat (Descripció de l'activitat)	Objectiu	Espai	Recursos materials	Adaptacions en cas de climatologia adversa (pluja, neu, calamarsa, pedra, etc.)// Variants
<p>Mandales al bosc</p> <p>A partir de la visualització de diverses imatges d'obres de Land art, agafem elements naturals i fem petites construccions i/o dibuixos amb ells. Les construccions poden ser individuals o grupals. Realitzarem fotografies del procés i el resultat que sorgeixin. Les fotografies les farem arribar a les escoles. Depenent de l'estació de l'any a la qual ens trobem, els elements que trobem seran diferents.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gaudir de la natura a través de l'expressió artística. • Conèixer la filosofia del <i>Land art</i> a través de la realització d'una petita obra • Conèixer l'obra de diferents artistes que treballen a través del <i>Land art</i> • Adquirir actituds responsables vers la natura, l'entorn i el material. 	Bosquet del serrat de la creu	Elements naturals que trobem al bosc, caixa pedagògica "La natura": llibret amb fotografies de les obres de <i>Land art</i> . Càmera de fotos.	<p>En cas de climatologia molt adversa (pluja abundant o pedra) l'activitat s'hauria d'anular. Es proposaria realitzar qualsevol altre activitat que es pugues realitzar a l'interior.</p> <p>Tot i així, l'activitat està disponible tot l'any.</p>
<p>Rastres de pedra</p> <p>Activitat que comença pintant pedres amb pintura plàstica. L'activitat continua sortint a l'exterior, visualitzant diferents fotografies d'obres de Land art i seguidament realitzar construccions a partir de les pedres de colors (que altres grups hauran pintat i que tindrem disponibles a l'exterior mateix). Documentarem l'activitat amb fotografies.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gaudir de la natura a través de l'expressió artística • Conèixer la filosofia del <i>Land art</i> a través de la realització d'una petita obra • Oferir la oportunitat de pintar sobre diferents suports • Adquirir actituds responsables vers la natura, l'entorn i el material. 	"El graner" Era de baix	Pedres de diferents mides i formes, pintura plàstica, pinzells, safates per la pintura i bates. Caixa pedagògica "La natura": llibret amb fotografies de les obres de <i>Land art</i> . Càmera de fotos.	<p>En cas de climatologia molt adversa (pluja abundant o pedra) l'activitat de construcció d'una obra de Land art s'hauria d'anular. Es podria realitzar la primera part de l'activitat. Tot i així, l'activitat està disponible durant tot l'any.</p> <p>Hi ha la possibilitat de realitzar únicament la primera part de l'activitat (pintar les pedres)</p>

<p>Pintem!</p> <p>Sortim a l'exterior per pintar amb pintures sobre plaques de metacrilat. Amb pintures podem representar el paisatge que queda a l'altre banda de la placa, afegir-hi elements o bé fer les nostres creacions, independentment del paisatge del darrera. La paleta de colors serà adequada als colors que trobem a l'entorn i dependent de l'edat, podem demanar que els infants facin els colors o els hi podem oferir preparats. Durant l'activitat documentarem el procés amb fotografies.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gaudir de la natura a través de l'expressió artística. • Adquirir actituds responsables vers la natura, l'entorn i el material. • Conèixer diferents tècniques i suports per pintar. 	<p>Exteriors del mas</p>	<p>Bates i la caixa pedagògica "La natura": plaques de metacrilat, pintures, pinzells i recipients per la pintura.</p>	<p>En cas de climatologia molt adversa (pluja abundant o pedra) l'activitat s'hauria d'anular. Es proposaria realitzar qualsevol altre activitat que es pugues realitzar a l'interior. Tot i així, l'activitat està disponible durant tot l'any.</p> <p>Una variant seria realitzar la pintura a l'interior de l'espai "El graner" amb paper disposat sobre la paret.</p>
<p>Composició del bosc</p> <p>Activitat que consisteix a realitzar una sortida a qualsevol dels boscos que hi ha als voltants de la casa, a buscar elements naturals. Un cop tinguem els saquets plens d'elements, tornarem cap al taller a realitzar un assemblatge sobre plafons de fusta. Els plafons es donaran als infants perquè se'ls puguin emportar. Durant l'activitat realitzarem fotografies per enregistrar el procés.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gaudir de la natura a través de l'expressió artística. • Adquirir actituds responsables vers la natura, l'entorn i el material. • Conèixer la tècnica de l'assemblatge i el collage a partir d'una experiència artística 	<p>Boscos dels voltants de la casa</p> <p>"El graner"</p>	<p>Elements naturals, cola blanca, pinzells i plafons de fusta. Saquets d'arpillera per posar els elements.</p>	<p>En cas de climatologia molt adversa, l'activitat es pot realitzar. Se suspendrà la sortida al bosc, però s'utilitzaran elements naturals que tindrem al taller per fer els assemblatges. L'activitat està disponible durant tot l'any.</p>
<p>Capturant textures</p> <p>Anirem al bosc (qualsevol dels voltants del mas) a capturar textures utilitzant la tècnica del frottage (utilitzant llapis o llapis de colors) sobre paper. Els papers, tot i ser de diferents procedències i materials, tindran la mateixa mida (10cm x 10cm). Un cop tinguem totes les textures capturades als papers (una textura per paper) tornarem cap al taller. Allà enganxarem les textures sobre les peces de fusta de la mateixa mida (10 cm x 10cm). Un cop enganxades, podrem fer diferents composicions amb les peces. Les peces que hagin elaborat els infants se les emportaran com a material per treballar a l'aula. Documentarem l'activitat amb fotografies.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gaudir de la natura a través de l'expressió artística. • Adquirir actituds responsables vers la natura, l'entorn i el material. • Conèixer la tècnica del frottage a partir d'una experiència artística. 	<p>Boscos dels voltants de la casa</p> <p>"El graner"</p>	<p>Caixa pedagògica "la natura": papers de diferents composicions i llapis. Cola blanca, pinzells, recipients per la cola, peces de fusta.</p>	<p>En cas de climatologia molt adversa (pluja abundant o pedra) l'activitat s'hauria d'anular. Es proposaria realitzar qualsevol altre activitat que es pugues realitzar a l'interior. Tot i així, l'activitat està disponible durant tot l'any.</p> <p>Una variant podria ser capturar les textures utilitzant peces de pasta de sal que prepararien els propis infants.</p> <p>Una altra variant en cas de mal temps consisteix en capturar textures dins del propi mas. Vegeu graella del programa "El mas".</p>

<p>Escultura del bosc</p> <p>Elaborar una escultura a partir de diferents elements naturals que anirem a recollir al bosc amb els saquets. Un cop tinguem els elements, anirem al taller per a realitzar petites escultures enganxant els diferents elements que hem trobat amb diferents cordills (ràfia, cànem, jute, etc.). Els infants poden representar el que vulguin, però hauran de pensar un títol per la seva obra ja que serà exposada durant uns mesos en una part de la casa (si volen). Passats uns mesos, les escultures seran enviades a les escoles perquè els infants se les puguin quedar definitivament. Documentarem l'activitat amb fotografies.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gaudir de la natura a través de l'expressió artística. • Adquirir actituds responsables vers la natura, l'entorn i el material. • Crear una escultura a partir d'elements naturals. • Ser capaç de descriure el procés seguit o el resultat aconseguit a través de posar un títol a l'obra. 	<p>Bosc dels voltants de la casa</p> <p>"El graner"</p>	<p>Saquets d'arpillera per a guardar-hi els elements, diferent cordills de fibres naturals. Càmera de fotos.</p>	<p>En cas de climatologia molt adversa, l'activitat es pot realitzar. Se suspendrà la sortida al bosc, però s'utilitzaran elements naturals que tindrem al taller per fer les escultures. L'activitat està disponible durant tot l'any</p> <p>A l'estiu, es realitzarà un taller que consisteix en l'elaboració de nines antigues a partir d'espigues de blat. Només es pot realitzar durant unes setmanes entre el juny i el juliol (època de segar).</p> <p>Una variant de l'activitat consisteix en realitzar escultures a partir de fustes de mides diverses proporcionades des del mas.</p>
<p>La fulla desperta</p> <p>Activitat que consisteix en anar a buscar pètals o fulles que trobem pels voltants de la casa. Un cop en tinguem, les utilitzarem per a realitzar un dibuix a partir de la fulla (que hauré enganxat sobre un paper). La forma, color o mida de la fulla o el pètal podrà suggerir-nos quelcom per realitzar el nostre dibuix (amb llapis, bolígrafs, retoladors o colors). Un cop haguem acabat el dibuix, els infants se'l podran emportar o deixar perquè sigui exposat. També s'haurà de titular l'obra. Documentarem l'activitat amb fotografies.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gaudir de la natura a través de l'expressió artística. • Adquirir actituds responsables vers la natura, l'entorn i el material. • Crear un dibuix a partir d'un element natural (fulla, pètal, etc.). • Ser capaç de descriure el procés seguit o el resultat aconseguit a través de posar un títol a l'obra. 	<p>Exteriors pròxims a la casa</p> <p>"El graner"</p>	<p>Fulles o pètals, llapis de colors, colors, retoladors, bolígrafs, cola de barra i paper.</p>	<p>En cas de climatologia molt adversa, l'activitat es pot realitzar igualment.</p>

<p>Anhels de terra</p> <p>L'activitat consisteix en pintar sobre paper o teles amb diferents pigments naturals fets a partir d'elements naturals extrets de l'entorn del mas. Tot el procés quedarà documentat amb fotografies.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gaudir de la natura a través de l'expressió artística. • Adquirir actituds responsables vers la natura, l'entorn i el material. • Conèixer el procés per obtenir pigments provinents d'elements naturals. 	<p>Exteriors pròxims a la casa</p> <p>"El graner"</p>	<p>Pigments naturals, teles i/o papers, bates i càmera fotogràfica.</p>	<p>En el cas de climatologia adversa, l'activitat es podrà realitzar igualment amb els pigments que tindrem dins del taller.</p>
<p>Esculnatura</p> <p>Aquesta activitat consisteix en anar a buscar elements naturals al bosc amb els saquets. Un cop haguem agafat els elements, anirem al taller on els disposarem dins de safates. Allà repartirem peces de fang perquè els infants puguin experimentar o realitzar una petita escultura barrejant els elements. Les peces se les podran emportar els infants o bé deixar-les per exposar. S'utilitzarà la càmera de fotos per documentar el procés.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gaudir de la natura a través de l'expressió artística. • Adquirir actituds responsables vers la natura, l'entorn i el material. • Experimentar amb la textura del fang incorporant-hi elements naturals. • Elaboració d'una peça unint el fang amb diferents elements naturals. 	<p>Bosc dels voltants de la casa o exteriors de la casa</p> <p>"El graner"</p>	<p>Elements naturals, saquets d'arpillera, fang i càmera de fotos.</p>	<p>En cas de climatologia molt adversa, l'activitat es pot realitzar. Se suspendrà la sortida al bosc, però s'utilitzaran elements naturals que tindrem al taller per fer l'activitat. L'activitat està disponible durant tot l'any.</p>

 Activitats per infants a partir de 3 anys

 Activitats per infants a partir de 5 anys

 Activitats per infants a partir de 6 anys

 Activitat que es pot realitzar completament a l'exterior

5. Experiències portades a terme

Aplicació de la proposta didàctica

He utilitzat el mètode qualitatiu d'observació directa per a recopilar informació sobre el funcionament de les activitats. Per a la realització d'aquesta proposta, he pogut portar a terme diverses activitats del programa "La natura" per a comprovar fins a quin nivell eren adequades o no. Algunes de les activitats han set realitzades directament al mas, mentre que d'altres han estat realitzades durant les meves pràctiques a Birmingham, Anglaterra. Poder desenvolupar les activitats amb nens i nenes de diferents edats m'ha permès entendre quins eren els punts forts i els punts febles de les activitats i si eren adequades o no. Havent realitzat les pràctiques d'algunes de les activitats, ens assegurem que realment funcionen, que els nens i nenes se senten motivats i interessats i que, en resum, són bones activitats per a portar a terme d'una manera real.

De totes maneres, portar a la pràctica les activitats també m'ha fet adonar de les limitacions i de les modificacions que s'haurien de fer perquè acabessin de funcionar plenament. Tot i ser activitats simples i senzilles, crec que són unes activitats que permeten als infants descobrir noves maneres d'expressió i comunicació. Al mateix temps, penso que ofereixen una riquesa considerable a nivell de manipulació. El fet de poder tocar i crear amb elements naturals, fa que la quantitat d'experiències i textures que oferim, sigui infinita. Durant uns anys, a les escoles hem trobat bàsicament material artificial (derivats del petroli) amb colors i textures molt semblants. Avui en dia sembla que cada vegada més les escoles estan conscienciades de la importància de tenir materials i elements naturals degut a les seves propietats. Tot i així, encara trobem que hi ha molta presència de materials artificials. Per això, considero tant important introduir experiències d'aquest tipus, per aconseguir equilibrar les mancances materials que hi pot haver a les escoles.

Les activitats que he posat en pràctica i que explico a continuació són de diferent naturalesa, ja que han estat realitzades en moments diferents i en situacions diverses. Encara que la majoria d'activitats tenen la voluntat de donar llibertat als infants en l'execució, algunes necessiten més direcció que d'altres.

5.1 Taller de les nines de collita

Objectius

- Conèixer el procés per a la realització d'una nina de collita i la seva història.
- Crear a partir dels elements que ens proporciona la natura.

Desenvolupament

A l'estiu de 2014, vaig realitzar un taller dirigit a nens i nenes durant la festa del segar. Des de l'ecomuseu del blat i des de fa un parell d'anys, es porta a terme la festa del segar, on es mostra com se segava abans de la mecanització del camp. L'ambient era festiu i el taller anava relacionat amb el procés de segar. D'arrels molt antigues, les nines de collita eren unes nines que es feien amb espigues de cereal (de blat normalment) i que donaven protecció a les cases de pagès. Per recuperar aquesta antiga tradició, vam decidir realitzar un taller dirigit a nens i nenes, encara que també es van apuntar molts adults. El taller en si, consistia en la confecció de les nines i podem dir que era un taller dirigit. Per a la realització de les nines vàrem utilitzar espigues de blat, ràfia i gallarets secs.

Entre adults i nens que es van animar a realitzar el taller érem uns 8. Vàrem aprofitar cap al migdia, quan el camp ja estava gairebé tot segat. Vam aprofitar les espigues que havien quedat fora de les garbes¹⁰ per fer les nostres nines de collita. Ens vàrem assentar sota l'ombra d'un pollancre i vam començar a confeccionar-les. Podem dir que va ser un taller que partia sobretot de la tradició i la història, tot i així, també hi havia una part artística ja que era un treball molt artesanal. Encara que havia donat un patró de nina, molts es van animar a realitzar nines diferents, posant-hi cadascú la seva personalitat: van sortir nines amb cabells, amb rams de flors, ulls i nassos diferents, cabells, vestits i complements diversos. Al final del taller, cadascú es va emportar la nina a casa de record. Durant el taller, vàrem poder explicar l'origen de les nines, perquè es feien, on les posaven, quines sensacions ens transmetien i un seguit de canvis d'opinions al voltant seu.

¹⁰ Garbes: pilot d'espigues que es realitzava al segar per poder transportar el cereal i evitar que el blat es malmetés.

Valoració i reflexió de l'experiència realitzada.

Tot i ser un taller pensat per a nens i nenes, la veritat és que la confecció de les nines és un procés un pèl difícil. En molts casos, als nens més petits els havíem d'ajudar a lligar la ràfia i en més parts del procés. La peculiaritat d'aquest taller és que s'hauria de fer en una època concreta perquè quedés contextualitzada, ja que és una activitat que té molta part històrica i tradicional. Un altre dels punts en el qual crec que és una activitat per a fer en moments puntuals, és el fet que requereix completament unes directrius i unes pautes i per tant, és una activitat molt dirigida. Encara que realitzant les nines vàrem passar moments molt interessants i plens d'aprenentatges concrets (històrics sobretot) penso que no hauria de ser una activitat que es plantejés de manera continua per dos motius: en primer lloc perquè hauria d'estar contextualitzada en el moment de la sega (finals de juny – principis de juliol), i en segon lloc perquè per a infants d'educació infantil no és adequada degut a la necessitat de treball concret amb la motricitat fina (lligar petits cordills de ràfia, la complexitat de la nina en si, etc.).

Tot i així, la idea de realitzar nines amb elements naturals i/o quotidians (cotó, fil, botons, etc.) podria funcionar pels alumnes a partir de 5 anys. Seria interessant aprofitar aquesta idea de realitzar una joguina ja que als més petits els pot semblar quelcom molt interessant. Tenir la possibilitat de elaborar un objecte un mateix, permet treballar diferents conceptes: l'esforç, el fet de valorar el treball, la llibertat de fer un objecte al nostre gust, etc. Penso que aquesta activitat hauria de ser inclosa a la programació però modificada i adaptada completament, tant a nivell de material (utilitzar materials diversos que es puguin trobar durant tot l'any: fusta, xapa, cuir, cotó) com a nivell de confecció (canviar els sistemes de lligaments o d'enganxaments per a l'elaboració de la nina). No obstant, l'activitat sense modificar, seria interessant continuar-la plantejant durant els dies de sega perquè no perdés el sentit de la nina i el motiu pel qual es feia.

És interessant doncs, veure com d'una idea que sorgeix a partir d'una tradició mil·lenària, en pot sorgir una idea amb la que hi comparteix l'essència.

5.2 Elements naturals a l'escola

Durant les meves pràctiques a Birmingham, he tingut la oportunitat de poder portar a terme alguna de les activitats que formaran part de la proposta de mas el Colomer. Em vaig centrar en la realització de les activitats del programa natura, on les activitats interrelacionaven art i natura. Tot i que les activitats no es van poder realitzar en el context concret del mas, si que vaig poder realitzar en essència, alguna de les activitats que configuren el programa.

A l'escola hi havia 80 nens i nenes d'entre 3 i 4 anys, tot i que les activitats que realitzava tenien un màxim de 10 nens i nenes degut a la quantitat i limitació del material i espai del que disposava.

Les activitats que vaig portar a terme van ser:

1. Rastres de pedra

Objectius

- Adquirir actituds responsables vers la natura, l'entorn i el material.
- Gaudir de la natura a través de l'expressió artística
- Conèixer la tècnica del Land art a través de la realització d'una petita obra
- Oferir la oportunitat de pintar sobre diferents suports

Desenvolupament

Aquesta activitat va resultar engrescadora i molt interessant per la majoria de nens i nenes que la varen fer. En el cas de l'activitat que vaig realitzar, hi va haver un procés que va durar aproximadament una setmana i és que vam haver de crear el material per a poder-lo utilitzar.

L'activitat de rastres de pedra és una activitat basada en el Land art, ja que agafa elements naturals i del propi paisatge per a modificar-los i/o crear quelcom amb ells. En aquest cas, vàrem agafar pedres del pati de l'escola i els nens les van anar pintant dels colors que ells volien. Durant dos dies vàrem estar pintant pedres amb pintura. Les vam posar a assecat durant un dia a dins de l'aula. Un cop les vam tenir pintades hi vàrem posar una capa de cola blanca (ja que el vernís no estava disponible) per evitar que es despintessin amb el pas del temps. Les pedres pintades havien de ser un material per quedar-se a l'exterior de manera habitual i així poder-lo utilitzar quan els infants volguessin. Un cop es van assecat del tot, vàrem sortir a fora amb els infants per

a realitzar construccions amb les pedres que havien pintat. Durant una hora, els infants van poder jugar amb les pedres i construir tot el que els passava pel cap.

Valoració i reflexió de l'experiència realitzada

L'activitat plantejada va funcionar a la perfecció, tret de petits detalls d'execució a l'hora de fer el material. Tot i que va ser una activitat que va durar gairebé tota una setmana, es pot adaptar per a poder ser aplicada al projecte de mas el Colomer degut a la seva bona acollida entre els infants, la seva facilitat i tots els aprenentatges que comporta.

Els problemes que van sorgir van ser a l'hora de deixar les pedres a l'exterior, ja que al posar cola blanca sobre la pintura de base aquosa, va fer que amb la pluja les pedres es despintessin. Evidentment utilitzant pintura d'exterior per a pintar les pedres, el resultat seria diferent. S'ha de trobar la manera d'aconseguir que les pedres que s'utilitzen per a fer l'activitat, quedin ben pintades i siguin resistents a la climatologia adversa que hi ha durant l'any a la Plana de Vic (pluges, pedregades, glaçades, gebrades, neu, etc.). Tot i que les pedres podrien ser guardades en algun espai resguardat, és més productiu a nivell de funcionalitat tenir-les sempre a l'exterior.

A part d'aquest petit contratemps, durant l'activitat en sí, els infants varen poder realitzar diferents escultures i construccions amb les pedres que ells mateixos havien pintat. Sí que s'havia de procurar deixar clares unes normes durant l'activitat, sobretot per temes de seguretat, ja que algunes de les pedres eren d'una mida considerable i hi havia el perill de fer-se mal als dits o als peus. El més ideal va ser que els nens i nenes anaven venint en grups petits i per tant, l'activitat era molt més controlable i es podien evitar aquests petits incidents. Un altre punt a deixar molt clar és el fet de no tirar les pedres, sinó que s'han d'agafar i deixar amb cura i a poc a poc.

Les construccions i escultures que varen sorgir van ser d'allò més originals. Tot i que alguns nens i nenes encara jugaven molt a posar i treure les pedres de diferents llocs, ja n'hi havia que feien formes i figures amb elles (cotxes, trens, camins, cercles, pilotets, muntanyetes, torres, etc.). Aquells infants era la primera vegada que realitzaven una activitat d'aquestes característiques, però tot i així, varen ser capaços de crear diferents obres amb les pedres. Un dels punts forts d'aquesta activitat van ser la quantitat d'idees i les converses que sorgien al voltant de les pedres. També vam poder utilitzar les pedres per a treballar conceptes matemàtics bàsics: gran, petit, més llarg que, més curt que, cercle, quadrat, rectangle, etc.

Tot i considerar que es va aconseguir un bon resultat, penso que estaria bé que a l'activitat que es realitzés al mas el Colomer, hi hagués alguna mostra feta amb les pedres, ja que en alguns casos, mostraven una mica de desconcert a l'hora de crear del no res (a l'escola es feien poques activitats artístiques). Probablement, seria una bona idea ensenyar obres de diferents artistes

que han treballar a través del Land art (per exemple imatges de les obres de Richard Long i Andy Goldsworthy) per acostar els infants a aquesta filosofia artística.

Un altre punt a considerar seria el fet d'escollir pedres de diferents mides i formes. Oferint aquesta diversitat, potenciaríem la capacitat de crear i la facilitat a l'hora d'elaborar les escultures o estructures amb les pedres. Penso que seria interessant tenir pedres més arrodonides (pedres de riu) i pedres més planes (semblants als maons) ja que permeten crear escultures amb altura.

Penso que el fet que els nens haguessin pintat les pedres, donava un al·licient més de motivació a l'activitat. Com que seria difícil utilitzar les pedres que els propis infants pintessin, ja que per qüestions tècniques no seria possible, si que fóra possible pintar unes pedres com a activitat prèvia i utilitzar pedres ja pintades per a l'elaboració de les escultures a l'exterior.

2. Pintem!

Objectius

- Gaudir de la natura a través de l'expressió artística.
- Adquirir actituds responsables vers la natura, l'entorn i el material.
- Conèixer diferents tècniques i suports per pintar.

Desenvolupament

Durant gairebé dues setmanes, vàrem estar realitzant aquesta activitat. Aprofitant els primers dies de sol de l'any, vam sortir a l'aire lliure a pintar. Com que hi havia una paret de fusta al pati, va ser ideal per poder posar-hi un paper molt llarg perquè els nens i nenes hi pintessin. El primer dia d'activitat, els nens i nenes estaven molt contents de poder pintar d'una manera tan diferent. Estaven acostumats a treballar amb petit format, ja que dins l'escola era molt difícil treballar amb gran format. L'impacte que produïa el paper i les pintures disposades de tal manera que convidessin a pintar, va fer que gairebé els 80 nens i nenes que hi havia a l'escola, passessin per aquell espai a pintar. Durant l'activitat vaig poder observar diferents aprenentatges i habilitats que desenvolupaven els infants: a nivell motriu (treball de la motricitat grossa al fer cercles, ralles i dibuixos utilitzant tot el braç degut a la dimensió del paper) a nivell emocional (poder expressar-se de manera lliure, valorant el seu treball i aprenent a compartir espai de treball), a nivell cognitiu (diferents aprenentatges sobre els colors, relacionar idees i explicar el treball realitzat, entre altres), a nivell social (tenir la oportunitat de relacionar-se amb diferents infants) i molts altres aprenentatges que es van produir durant el desenvolupament de l'activitat.

Degut a l'entusiasme que mostraven els infants a l'hora de fer l'activitat i la demanda de infants que la volien fer, vam allargar l'activitat durant diferents dies. Durant l'activitat també vam estar treballant temes relacionats amb l'autonomia (posar bates, rentar mans, rentar els pots de pintura i els pinzells, etc.) i mica en mica, els infants s'anaven fent conscients de que realitzar una activitat d'art, comporta un seguit de "rituals", com per exemple posar les bates, preparar la pintura, el paper, etc. Va resultar ser una activitat en la que tots els infants hi van poder participar fossin quines fossin les seves necessitats i fases de desenvolupament.

Valoració i reflexió de l'experiència realitzada.

Tot i la simplicitat de l'activitat, penso que va ser una activitat que va funcionar a la perfecció i que seria del tot aplicable i coherent dins del projecte de Mas el Colomer. La voluntat que tinc per a realitzar la proposta, és realitzar activitats senzilles però que incorporin elements clau que les converteixin en activitats que en primer lloc, siguin difícils de realitzar a l'escola i en segon lloc que impliquin l'adquisició d'aprenentatges a través de l'art. En aquesta activitat vaig poder veure com els infants s'apassionaven al veure el rastre que deixaven els pinzells plens de pintura sobre el paper blanc. L'emoció de tenir un espai "gegant" en blanc on poder pintar, era latent en tot moment. A més a més, encara que els resultats en aquest projecte no interessin tant com el procés, en aquest cas el resultat va ser realment espectacular.

Penso que encara que sembli una activitat simple, és una activitat molt potent per oferir als infants de P-3 i P-4. Sobretot és una activitat dirigida als infants d'aquestes edats ja que necessiten treballar en profunditat el control del braç per iniciar-se en l'escriptura. I és que si els infants aprenen escriure primer amb el braç, s'haurien d'oferir activitats que donessin la oportunitat de treballar el moviment des de l'espatlla.

El fet de treballar a l'aire lliure fa que l'activitat agafi un to molt especial. La natura en si ja és tota inspiració, i tenir la possibilitat de pintar-la és quelcom excepcional. I és que aquesta activitat està inspirada en els meravellosos quadres que sorgeixen durant el segle XIX amb l'impressionisme, quan els artistes abandonen el taller per sortir a pintar a l'exterior ja que la llum passa a ser quelcom imprescindible. Penso però, que aquesta activitat depèn molt de la gamma de colors que oferim als infants per pintar. Crec que perquè tingui sentit l'activitat, s'hauria de propiciar que els infants que la realitzessin, escollissin els colors segons les tonalitats que hi ha en el context (per exemple, a la primavera escollir una paleta de colors amb els colors que puguem observar en l'entorn del mas). D'aquesta manera fomentem també una observació acurada de la natura i un treball més plàstic a l'hora d'aconseguir les diferents tonalitats (barrejar les pintures, enfosquir els colors, etc.). Un altre punt important a reflexionar és el lloc on se situaria el paper o la tela a on pintar. Considero que s'hauria de trobar un lloc obert i espaiós on es pugues pintar de manera tranquil·la i en el qual hi hagués una paret per tal de posar-hi la tela.

Una de les idees que havia trobat interessant desenvolupar seria utilitzar plaques de metacrilat per poder pintar a l'exterior. Aquestes plaques es podrien subjectar amb cavallets o un altre tipus d'estructura perquè els infants poguessin pintar-hi al damunt. D'aquesta manera podríem tant reproduir el passatge que els infants volguessin, com afegir-hi elements o bé simplement

pintar qualsevol part que els resultés interessant. El procés hauria de quedar recollit en fotografies, ja que aquestes plaques es reutilitzarien per cada visita.

Penso que veient els bons resultats que va tenir aquesta activitat amb nens i nenes que no estaven acostumats a treballar a través de l'art (i menys en espais exteriors) és una bona activitat a realitzar i incloure dins la proposta de mas el Colomer.

5.3 Esculnatura

Objectius

- Elaboració d'una peça unint el fang amb diferents elements naturals.
- Gaudir de la natura a través de l'expressió artística.
- Adquirir actituds responsables vers la natura, l'entorn i el material.
- Experimentar amb la textura del fang incorporant-hi elements naturals.

Desenvolupament

Amb dues nenes de 4 i 3 anys, vaig posar en pràctica una altra de les activitats del programa "La natura". Aquest cop, vaig poder realitzar l'activitat directament al mas. Degut al poc temps amb el que disposàvem, vaig anar a buscar els elements naturals jo mateixa, els vaig distribuir en safates. Els elements que vaig posar eren: blat de moro desgranat, gallarets, espigues, bulbs de dent de lleó, bulbs de roses, tronquets, pedres i escorça. També vaig preparar una peça de fang. Al arribar, vam parlar del que anàvem a fer, si tenien ganes de fer fang, si sabien el que eren els elements que hi havia sobre la taula i què els agradaria fer. Em va impressionar el fet que coneguessin perfectament els elements que hi havia. Vam agafar una peça de fang per cada una i els vaig dir que podien agafar tot el que hi havia sobre la taula per fer el que volguessin: construir quelcom, estampar, rascar, enganxar, etc. En un primer moment es van quedar a l'expectativa, esperant ordres. Al cap de mig minut, les dues varen començar a remenar els elements de sobre la taula i a tocar el fang. Durant l'activitat anàvem parlant sobre el que estaven fent. Tot i que els va costar descriure el que estaven fent, no paraven de modelar i jugar amb el fang. L'activitat va durar gairebé uns 30 minuts, fins que vaig decidir parar-la perquè es començaven a distreure. Vam fer l'activitat a l'exterior aprofitant que feia molt bon dia. Una de les nenes (4 anys) va fer amb fang a la seva mare (el seu treball va ser molt més simbòlic) mentre que la més petita (de 3 anys) va estar experimentant més amb les textures (un treball més sensorial), unint trossos de fang, clavant tronquets, deixant empremtes...Tot i així, en un cert

moment va comentar que estava fent un pastís i que els tronquets que hi havia eren les espelmes (simbòlic). L'element que més va agradar per treballar van ser els grans de blat de moro.

Valoració i reflexió de l'experiència realitzada.

Per ser sincera, encara que l'activitat va ser precipitada, si la mirem com a activitat, considero que és una activitat que pot funcionar perfectament i que ha d'estar dins el programa "La natura". Penso que pot ser una bona activitat per reforçar la creativitat dels infants, ja que els oferim la possibilitat de crear a través del fang. El fang és un element amb el qual m'agrada treballar perquè és un element natural que permet el treball i la manipulació d'una manera molt viva. La seva textura, color i propietats, fan del fang una matèria exquisida per contrarestar els materials artificials amb els quals els infants estan tant acostumats a treballar.

Penso que incorporar elements naturals, incrementa les possibilitats de treball. Al ser un material tant modelable i manipulable, la quantitat d'accions que es poden aconseguir barrejant fang i elements són infinites.

Cal tenir en compte que els resultats que es poden arribar a aconseguir són molt diferents els uns amb els altres. Depenent de l'edat dels infants, podrem veure com les activitats que realitzen amb el fang seran més manipulatives i experimentals (accions més sensorials), o bé el simbolisme prendrà protagonisme (accions més relacionades amb la representació). Encara que en algunes de les activitats que proposo, considero que fóra bo que els infants que les realitzessin es trobessin de ple en l'etapa *preoperacional* (després que aparegui el joc simbòlic), aquesta activitat pot proposar-se en qualsevol de les etapes.

Probablement, aquesta és una de les activitats la qual puc afirmar que funciona. Durant les meves pràctiques II a l'escola bressol "Els colors" a Manlleu, vaig tenir la oportunitat de realitzar una activitat molt semblant. Tot i ser infants més petits, l'activitat va resultar ser un èxit i la quantitat d'aprenentatges que feien i que vaig poder observar, va ser important. A través del fang es poden treballar conceptes matemàtics (gros – petit, més – menys, molts – pocs), de llenguatge (explicant què estan creant, quins materials utilitzen, quina acció estan realitzant, etc.), aprenentatges socials i emocionals (compartir, respectar, expressar, explicar, etc.) i molts altres aprenentatges relacionats amb l'expressió i la comunicació dels infants.

El més important que s'hauria de fer en aquesta activitat, seria anar a buscar els elements amb els infants. Durant la recollecció dels elements naturals, podrien sorgir converses prou interessants com per fer una activitat. A més a més, donar la oportunitat d'escollir quins materials volen utilitzar permet que els infants vagin pensant sobre allò que volen fer.

Crec que aquesta idea és una idea important, ja que a vegades potser obliguem als infants a ser espontanis, molt espontanis. Tot i que esta bé ensenyar-los a ser-ho, també és bo que puguin anar rumiant i donant voltes a les coses, pensar quina direcció volen prendre i entendre que qualsevol procés artístic implica un treball previ.

6. Valoració de les activitats i possibilitat d'aplicar-les a Mas el

Colomer

Després de portar a terme diverses de les activitats que configuren el programa "La natura" i veient els resultats als que he arribat, penso que aquesta proposta, podria funcionar de cara al futur. Durant l'elaboració del treball, he anat modificant activitats per fer-les més funcionals i pràctiques. Això m'ha ajudat a ser conscient que fent petites coses, pots arribar a aconseguir grans objectius.

Crec que hi ha una bona varietat d'activitats dins del programa "La natura". He intentat aplicar diferents tècniques artístiques (pintura, modelatge, frottage, assemblatge, escultura, etc.) i penso que és un punt important perquè funcioni la proposta.

Després de la meua trajectòria en els centres de pràctiques i les activitats que he pogut realitzar amb els infants, he arribat a la conclusió que les activitats artístiques normalment motiven significativament als infants. Sempre que he hagut de plantejar activitats amb infants, les he intentat fer relacionant art i natura i en gairebé tots els casos, les activitats han despertat interès en els infants. Probablement, aquesta curiositat i bona relació entre l'art i els infants ve donada per aquesta part tant ancestral i primitiva que té l'art. L'art sempre ha acompanyat l'home i pràcticament, l'expressió i la comunicació formen part dels nostres gens. És per aquest motiu que penso que hi ha aquest interès per crear constantment.

Podríem parlar que els infants tenen un "esperit" net, sense complexes ni prejudicis i això sense cap mena de dubte els fa gaudir de l'art. Durant el meu pas per la universitat, he acabat d'entendre que l'art és quelcom imprescindible pel desenvolupament dels infants, sobretot per desenvolupar la capacitat d'expressió, de comunicació, de creació.

Portant a la pràctica diverses activitats, he pogut veure com infants que no estaven acostumats a realitzar activitats artístiques han mostrat molt interès, he vist les mirades de complicitat, de gaudir, de sorpresa i curiositat. Aquestes mirades m'han entusiasmat i crec que l'art desperta aquestes actituds als infants.

Un altre punt interessant que he anat descobrint al llarg de realitzar pràctiques és la importància de documentar el procés seguit. M'he adonat que en moltes de les activitats que plantejo no queda un resultat fixe, que tampoc els busco, sinó que la part més important és el procés. Aquesta és una idea que considero fonamental tenir clara de cara a un futur com a mestra, ja que en realitat, el procés va molt més enllà que el resultat. Quan parlem d'art, moltes vegades

esperem un resultat final o el que en diem una "obra", i tot i que en molts casos aquest resultat és el més important, en aquesta programació el que buscava no era precisament això. M'he interessat més en el procés i la documentació, ja que en aquestes activitats, el procés passa a ser quelcom molt important. Fent una bona documentació, els infants, els mestres i les famílies, poden entendre què s'ha treballat, de quina manera i com ha anat l'experiència. Per tant, considero fonamental que acompanyant les activitats que plantejo hi hagi una bona documentació per acostar a tota la comunitat educativa el treball que s'ha fet. En diverses activitats, les obres realitzades se les emporten els infants, però també n'hi ha d'altres en les que es queden al mas o simplement queden a la natura. Aquest concepte crec que dóna sentit a la meua proposta ja que lliga completament amb el concepte d'efímer que té el Land art. He buscat activitats que ensenyin que allò creat, passa a ser part de la pròpia terra, que desapareix. Aquesta idea sempre m'ha apassionat ja que el concepte d'efímer està lligat amb totes les coses que coneixem. Tot en aquesta vida és efímer, nosaltres també. Penso que treballar un concepte tan important com aquest amb els infants, els pot ajudar a acceptar el pas del temps, de que no tot és per sempre, del cicle de la vida. Són conceptes potser molt complexos pels infants, però no per això els hem d'obviar. Avui en dia, els infants estan molt acostumats a posseir objectes, a tenir coses, a ser propietaris i potser, treballant aquesta idea de res és per sempre, ajudem als infants a entendre una mica més el món on viuen. Tot i així, en la programació no tot és efímer, doncs com he dit, hi ha d'haver una documentació que serveixi per recordar, per saber.

Seria important realitzar una bona documentació de cada activitat: unes bones fotografies, uns bons plans i un recull d'observacions que l'acompanyin (amb frases dels infants, la descripció del que s'ha fet, etc.)

Un altre dels punts en el que s'hi ha de posar força atenció és en el fet de donar temps als infants per realitzar les activitats, però també saber quan s'ha de parar. La voluntat d'aquesta proposta és oferir una experiència plena d'emocions i aprenentatges, però s'ha d'estar alerta també amb la motivació que mostren dels infants. En gairebé totes les activitats que he realitzat, he ofert la possibilitat de parar quan els infants volguessin. És important ja que allargar molt una activitat, només la converteix en quelcom avorrit. Penso doncs, que després de tot el treball realitzat al voltant d'aquesta proposta, és una proposta que podria ser perfectament vàlida per aplicar-la al mas El Colomer. Evidentment no és una proposta tancada ni immòbil, ja que segurament, l'experiència que aniré adquirint amb el pas dels anys em farà veure els punts febles que té. Però aquesta experiència estic segura que també m'ajudarà a millorar-la, i és que penso que aquest projecte ha de ser quelcom viu i canviant.

Un altre punt que em faltaria concretar seria la temporització de les activitats, tot i que dependrà absolutament de l'interès dels infants, sí que estaria bé tenir quan de temps es tardaria a realitzar cada activitat per tenir una guia.

Penso però que en general, la proposta ofereix elements interessants pels infants i que en poden extreure grans aprenentatges.

7. Conclusions i reflexions finals

La realització d'aquest treball ha estat sense cap mena de dubte un repte a nivell personal però també a nivell professional. He tingut la possibilitat d'estructurar una proposta i intentar-li donar un sentit i una coherència que la converteixi en una bona proposta artística. Tot i ser una idea en la que hi he estat pensant durant els últims anys de la meua vida, fer el treball de final de grau m'ha ajudat a donar claredat i sentit al projecte.

Tot i així, penso que evidentment encara em falta molta experiència per fer un projecte més gran i amb cara i ulls. En certs moments, amb aquest treball ja he tingut dificultats degut a la meua manca d'experiència, però tenint clara la direcció que volia seguir, tot ha set més fàcil.

Crec que realitzant aquest treball he pogut comprimir tots els aprenentatges que he anat fent al llarg de la carrera. He intentat tenir sempre present tot el que m'han ensenyat per finalment poder-ho aplicar. Gràcies a fer la menció en Educació i Art, se'm va obrir un ventall d'idees sobre com havia de ser aquest projecte, quines activitats podia fer i com havia de fer-ho perquè fos atractiu i interessant. Tot i que encara em falti agafar experiència amb infants, ja sigui en una escola o en un context no escolar, penso que aquest treball m'ha ajudat a agafar-ne molta. He entès que les coses s'han de plantejar d'una manera coherent, no es poden fer perquè sí, sinó que tot ha d'estar estructurat, definit i pensat.

Moltes vegades he pecat de ser impulsiva, però aquest treball també m'ha servit per saber aturar-me, pensar i reflexionar sobre si allò que estava proposant tenia sentit o no. Un altre punt ha estat el d'acceptar que moltes de les meves primeres idees necessitaven millorar. Quan va ser el moment de començar a redactar aquest treball de final de grau, tenia clar cap a on volia anar, però pel camí que he anat seguint, m'he adonat que potser no anava tant ben encaminada. Penso que escoltant a les persones del meu voltant, els artistes amb els quals vaig parlar i totes les persones que m'han acompanyat durant aquest treball, m'han ajudat a ser conscient que les coses ben fetes no surten perquè sí, sinó que necessiten un treball acurat i unes idees clares i coherents.

És evident que aquest treball no només ha set un treball acadèmic més, sinó que en el meu cas m'ha ajudat a tenir clar quin rumb havia de tenir la meua vida ara que finalitzo el Grau en Mestra d'Educació Infantil. És temps de pensar en el nostre futur i aquest treball m'ha deixat clar quin és el camí que vull seguir.

He estudiat magisteri i un dels meus somnis des de fa molts anys és el de poder ser mestra, però amb el temps, he entès que educar no només es fa a l'escola. Tinc el privilegi d'haver nascut en

un lloc que considero molt especial i únic, amb unes característiques i un entorn màgics. Tenia clar que no podia deixar escapar la oportunitat d'aprofitar els meus estudis per tirar endavant un projecte tant personal com és aquest.

L'elaboració d'aquest projecte també ha significat engegar nous reptes com per exemple un projecte col·laboratiu entre diversos artistes de la comarca. Podríem dir doncs, que aquest treball ha set la base per començar a entendre que si es volen fer coses, el més important és moure's.

Després de tota la feina que he fet, considero que aquest treball no es quedarà guardat a una prestatgeria sinó que hi continuaré treballant per fer que un dia, aquesta idea que he plasmat aquí, es faci realitat. I no només es pugui portar a la realitat sinó que es pugui anar engrandint i millorant amb el pas del temps. Aquest treball no s'ha d'entendre com un punt i final sinó com un inici d'alguna cosa molt més gran. Espero també, que amb l'experiència que pugui anar adquirint al llarg dels anys i amb l'ajuda de diferents persones, pugui anar millorant cada dia la proposta.

8. Bibliografia

Llibres

- ALCAIDE, Carmen; ACASO, Maria; HERNANDEZ, Manuel; ARNAL, Jose (2001). *Los valores del arte en la enseñanza*. València: Reproexpres.
- AKOSCHY, Judith; BRANDT, Emma; CALVO, Marta; CHAPATO, Maria Elisa, HARF, Ruth; KALMAR, Débora; SPRAVKIN, Mariana; TERIGI, Flavia; WISKITSKI, Judith (1998). *Artes y escuela. Aspectos curriculares y didácticos de la educación artística*. Buenos aires: Paidós
- BORRAS, Gonzálo (2012). *Historia del arte y patrimonio cultural: una revisión crítica*. Zaragoza: Prensas universitarias de Zaragoza
- CALAF, Rosa; FONTAL Olaia (2004). *Comunicación educativa del patrimonio: referentes, modelos y ejemplos*. Gijón: Trea.
- FLEMING, John; HONOUR, Hugh (1987). *Historia del arte*. Barcelona: Reverté.
- MARIN, Ricardo (2011). *Didáctica de la educación artística*. Madrid: Pearson educación.
- ORIOL, Nicolas (2001). *La educación artística, clave para el desarrollo de la creatividad*. Madrid: Fareso.
- PONT, Miquel (2009). *Vocabulari del pagès*. Barcelona: Pòrtic.
- ROLLANO, David (2004). *Educación plástica y artística en educación infantil*. Vigo: Ideaspropias
- SIGAL, Silvia (1998). *Historia de la cultura y del arte*: Naucalpan de Juárez: Alhambra mexicana.
- TORRENTS, Jacint (2009). *Femer fa graner*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.

Publicacions oficials

- "Decret 181/2008, de 9 de setembre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments del segon cicle de l'educació infantil". *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 16 de setembre de 2008, num. 5216, p. 68256- 68272.

Documents electrònics i webs

- *Ecomuseu del blat*. [en línia]. <http://www.ecomuseudelblat.cat/?page_id=8>. [consulta: 28 d'abril de 2015]
- *Richard Long*. [en línia]. <<http://www.richardlong.org/>>. [consulta: 7 de maig de 2015]
- *The Chrichton Foundation*. [en línia]. Andy Goldsworthy digital catalogue. <<http://www.goldsworthy.cc.gla.ac.uk/>>. [consulta: 7 de maig de 2015]
- *Grup Enciclopèdia Catalana*. [en línia]. Gran Enciclopèdia Catalana i gran diccionari de la llengua catalana. <<http://www.enciclopedia.cat/>>. [consulta: 9 de maig de 2015]

9. Annex

Annex A. Fotografies dels espais exteriors de Mas el Colomer

Bassa de mas el Colomer, Taradell. Arxiu personal

Horta d'hivern, Taradell. Arxiu personal

Era de dalt, Taradell. Arxiu personal

Bosquet de dalt de Sant Joan, Taradell. Arxiu personal

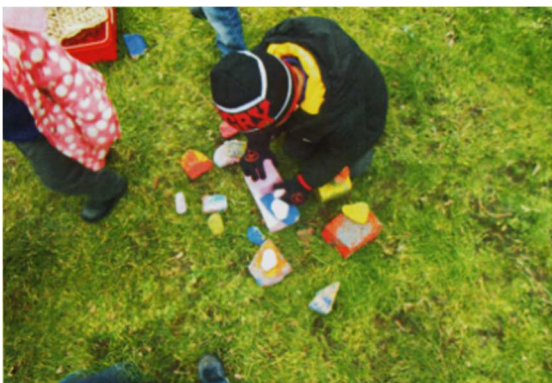
Bosquet de baix de Sant Joan, Taradell. Arxiu personal

Bosquet del Serrat de la Creu, Taradell. Arxiu personal

Annex B. Fotografies de les activitats realitzades

Fotografies de l'activitat Rastres de pedra. Pràctiques a l'escola Jakeman Nursery, Birmingham.

Fotografies de l'activitat Pintem! Pràctiques a l'escola Jakeman Nursery, Birmingham.

Fotografies de l'activitat Esculnatura. Mas el Colomer, Taradell.

Annex C. Transcripció de les entrevistes

- Art i escola
- Art i infants
- Museus
- Altres (elements, propostes, projectes, etc.)

ENTREVISTA EUDALD ALABAU

Nom: Eudald Alabau Selva

Edat: 64 anys

Professió: ex professor d'art i artista plàstic.

Bagatge en el món de l'art.

Què és l'art per tu?

L'art seria una experiència vital, innat perquè jo no tinc cap antecedent a la família que ja fos artista en un taller. Jo crec que neix amb mi. Exploro fent de forner treballant la pasta del pa i se'm dona bé com si tingués una habilitat innata. Una experiència vital totalment.

Recordes si a l'escola treballàveu a partir de l'art?

Ah a l'escola bàsica, a la dècada dels 60 t'has de situar amb un lloc on la paraula plàstica no se sent mai, fas dibuix de làmines, només era pur dibuix clàssic però de làmines. No hi havia cap experimentació d'aquest tipus.

En quin moment de la vida vas començar a sentir-te atret/a per l'art?

Aquesta afició innata em porta a modelar la pasta del pa, a veure passar un camió carregat de fang per una bòvila i quan li queia un tros a fora jo l'agafava i el modelava. Peces amb plastilina llavors més endavant ja surt la plastilina, faig figures i les poso a l'aparador de la botiga de pa, faig dibuix per correspondència amb la casa Parramón i quan tinc 17 anys li pregunto al pare si puc anar a belles arts. Si has vist l'auca del senyor Esteve és una família que té la tradició de fil i de botiga de fil, l'avi ha tingut la botiga, el pare també i ara el fill vol ser escultor i el pare li diu: un ofici de degenerats i de depravats o de viciosos. El meu pare no em va dir això, em va deixar anar belles arts a estudiar i a fer l'examen d'ingrés i estar allà si.

En algun moment de la vida t'has sentit incomprès/a per treballar des d'una vessant artística?

Has tingut impediments?

No mai mai. La família amb això m'ha recolzat, he tingut carta lliure si.

És important l'art en la nostra societat? Per que?

Bueno per mi, abans que m'has dement què és l'art jo el definiria com que és la interpretació de la naturalesa a través de la teva pròpia personalitat. Perquè generalment quan pintem paisatges o a vegades coses abstractes sempre partim de la natura. Em sembla que l'art amb totes les vessants d'estètica i de dansa i de literatura, de música, tindria, t'hi pots dedicar en una o altra vesant. Per tant és cultura i projecció personal. És importantíssim. Ara molta gent pinta i va amb escoles perquè és teràpia. Gent que té problemàtica personal fan servir l'art per realment retrobar-se, és importantíssim.

Creus que la societat en general valora l'art?

Bueno, en moments l'ha valorat, ara sembla que es parla de la cultura, de les retallades, ara és bastant pelut perquè a nivell de venta artística la gent s'ho pensa i ara aquest moment és molt crític i ja s'ha dit que el nostre país, l'Estat Espanyol així com per Europa veus que encara continuen fermes, aquí han passat moltes coses d'aquestes en un segon terme. El moment és delicat si.

Art i escola

Penses que l'art és necessari pel desenvolupament dels nens?

Jo em sembla que sí perquè darrerament, dic així perquè abans a la meva joventut això no existia, ara és una metodologia importantíssima perquè sobretot pel professor que no domini massa l'expressió infantil perquè a vegades aquesta capacitat que té el professor d'influir massa en l'obra... no tothom serveix eh, per tant, és importantíssim fer-ho però amb *cuidado*.

Creus que a les escoles es treballa prou des de la vessant artística?

Jo em sembla que s'han espavilat molt. Perquè abans la persona que feia matemàtiques feia plàstica i aquesta no estava preparada, per fer això, però ara ja hi ha bastants especialistes que són totes aquestes nostres escoles d'art i llavors cada escola ja encoloma a una professora que hi ha algú que *apreta* molt. Aquí hi ha algú que ja hi entén i ho fan de meravella.

Com creus que està valorat l'art a les escoles?

Bueno, en algun moment, alguns programes d'educació ho han restringit. **Espero que no arrel·li aquesta mancança de temps per fer plàstica. Perquè si només en fas un o dos cops a la setmana és molt poc.**

Quins diferencials d'aprenentatges creus que es poden aconseguir a través de l'art?

Bueno, suposo que varies. **Habilitats, conceptes, destreses i veus cadascú per on tira.** Si parlem d'art apart de pintura doncs pots fer dansa, pots fer cant, **tothom pot projectar la seva personalitat amb mil vessants.**

Com creus que es podria acostar més l'art a les escoles?

Bueno ara es fan moltes experiències, ja al carrer, jo hi he posat el meu gra de sorra, fent aquestes instal·lacions que en diem de Land art. **Continuo tenint contacte amb les escoles perquè projectes que faria sol, serien molt esgotadors i penso que el gra de sorra que m'aporten els nens en aquest cas, un gra de gel perquè l'experiència és del gel. Les meves idees van a l'escola i aconseguixo que ells surtin de l'aula per fer una experiència en el seu pati amb gel.**

Has realitzat alguna experiència artística conjuntament amb una escola? Quines?

Treball amb les 4 estacions, agafar fulles del terra i enfilar-les en un fil i per fer columnes verticals, això vol dir moltes hores. Busco aquesta penya de treballadors, els veig tots allà enfilarant, fem la cortina, es disfressen amb vestits de teatre i obren les cortines i fan una representació a davant d'aquestes cortines. També el bosc dels sentits sobre cartró que t'explicava doncs també vaig necessitar l'ajuda dels infants perquè vinguessin a il·luminar el meu bosc amb les espelmes. Vull dir, sempre els enredo d'alguna manera perquè puguin venir al meu costat.

Museu

Quins són actualment els museus més atractius per a tu? (hi ha molts tipus de museus, quins creus que són els més pedagògics/attractius per a tu i per a les generacions escolars actuals)

Bé, a Barcelona n'hi ha varis, tindriem tot allò de Montjuic que és molt important tenir-hi contacte per veure la riquesa del nostre país de tot Catalunya amb tot el que va donar el Romànic i també el museu d'art modern, també a nivell de pintura hi ha molta qüestió. A Londres n'hi ha molts, jo he tingut la possibilitat d'anar-hi quan tenia 27 anys, vaig passar-hi un més. Hi ha molt al museu d'història natural perquè els museus, visito els artístics però també els de natura perquè sembla que tinc com un peu a cada cantó. Una mena de Leonardo Da Vinci petit, d'explorar masses coses que a vegades m'he perdut. Però ara estic intentant de fer com un embut: tot això que he anat investigant en el passat, ara passa per l'embut i es concentra en una magma experiència com en el bosc dels sentits, que hi ha plàstica però també hi ha dansa i

també hi ha aquell noi que treia foc per la boca. Per tant era una mena d'espectacle instal·lació global que tot reverteix cap allà. Per tant, Londres m'hauria donat molt, hi he estat molt, n'he xuclat moltes coses de la ciutat. Jo sóc rural però quan vaig a les ciutats m'agrada eh. Doncs també vaig trobar molt interessant el Guggenheim a Nova York, a nivell arquitectònic enfilat-te, pujar a dalt amb l'ascensor, llavors tu vas baixant amb espiral cap a baix no? També hi ha el Guggenheim a Bilbao que el conec... Bueno els museus ara han *apretat* fort per ser un gran incentiu turístic a les ciutats.

Amb l'escola havies anat a museus? Recordes quins? Quin és el que més et va impactar?

No, tot això no en tinc un record viu. Amb l'escola el dijous anar al camp, els Salacians ens treien a pasturar per aquí el remei i fins la Carola, però allò de dir museus no. Ho havies de descobrir tu a nivell personal. En aquell moment no existia.

Com creus que haurien d'anar les escoles als museus? (amb continuïtat, etc)

Mira, si estàs ara mateix a Londres i tens aquests museus d'art i de natura, és que lo que pots explicar a la classe allà hi ha tanta oferta, que és ideal. **Doncs s'hi hauria d'anar-hi més perquè vaja, ara pots prepara-te classes amb Power Points i documentació visual, però anar a un museu és una cosa extraordinària,** però és clar, has d'estar en una ciutat que els tingui i aquí a Ripoll doncs bueno, veig que el museu etnogràfic és interessant, ara està mot renovat i justament veig l'experiència de la meua dona que treballa fent història aquí a l'institut i sempre que pot se'ls emporta a veure, hi havia ara això de la Guerra Civil, es clar, **els nanos si no es va als museus des de les escoles es poden quedar morts eh. Si és pels turistes malament, les escoles hi ha d'anar constantment.**

Què creus que els aporta?

Si fan algun treball que no solament és de mirar, sinó que ja els hi donen feina, llavors és profitós d'anar-hi, perquè no és allò d'anar a passar el rato. Costa també que ara actualment tinguin interès i atenció perquè el moment educatiu és complicat.

Consideres que les propostes artístiques han de formar part dels museus? O consideres que els museus han de ser llocs de contemplació?

No, no. Em sembla que aquesta cosa de participació, m'he deixat el caixa fòrum, aquests que són més grans, apostes per aquí no? Hi ha tallers infantils els dissabtes els nanos van allà i treballen em sembla que és una projecció de l'escola. Això no pot tirar enrere, és impossible.

Quin tipus de museu falten a casa nostra?

No ho sé ara. No en sabria dir cap en concret. Em sembla que la oferta és bastant àmplia. Estem bastant sortits, si.

Cap a on creus que han d'anar els museus per ser útils pedagògicament?

Jo diria que sí. Jo suposo que ara amb les noves tecnologies sortiran idees, però sense fer-ne un abús eh també, perquè veig que si el perill d'estar tant amb la maquineta fa que no vagis ni a la muntanya i sempre vegis la realitat a través de la màquina, fer-ho servir perquè ara el món ens donarà sorpreses de cara al futur, però sense aquesta vesant més primitiva que tenim els... Jo ara mateix penso que remenant pedres i remenant coses al bosc, potser m'estic allunyant de tota aquesta mecànica, però es clar, per penjar-ho a la xarxa necessito l'ordinador, i necessito tenir uns coneixements mínims perquè em comuniqui amb les altres persones. Em sembla que de propostes innovadores n'hi hauran, perquè a aquesta maquinària no la para ningú.

Propostes artístiques

Què ha de tenir una bona proposta artística?

Si aquesta proposta artística és per participar amb altres sembla que és molt més interessant que d'un artista que pengi uns quadres allà. Jo vaig per aquí, de compartir perquè dona no sé, unes vivències importants. No sé si t'ho contesto però **participatiu seria molt adequat.**

Quin hauria de ser el paper dels alumnes davant d'una proposta artística? (passiu, actiu, etc).

Que hi col·laboressin de manera que jo puc aportar la idea però si ells en tenen alguna d'escenografia o ballet no hi entenc, doncs escoltaria el que em proposen.

Quins elements ha de tenir una proposta artística (dirigida a infants) perquè sigui una bona proposta artística?

Reciclatge, si. **Per infants són els que potser tenen més entusiasme com ara a nivell creatiu** perquè hem fet coses amb adolescents aquí a l'institut i no me n'acabo de sortir.

Quin material no pot faltar en una proposta artística?

Els materials reciclats, perquè l'assunto d'ecologia és des de sempre omnipresent.

Què hauríem de tenir en compte a l'hora de plantejar activitats artístiques?

Bueno, suposo que també **que no els anul·lem de del punt de vista creatiu. Més que res que quan surti de l'activitat, l'experiència l'hi hagi servit d'alguna cosa. Respectar la seva creativitat.**

Em podries dir un material natural que sigui imprescindible per treballar amb infants?

Bueno, quan manipulen objectes es clar, has de vigilar que no es puguin fer mal amb els cúters i amb això eh. Però amb la meva experiència amb Land art, **córrer per la natura i agafar branquillons i pedres jo diria que seria una tendència molt actual de l'art actual, d'aprofitar coses de la natura. Fustes i cartrons i coses, és que de lo que la gent llença pugui ser una obra d'art es fa un pas brutal.** Això estava tirat al contenidor i ara està penjat en una paret amb intencions estètiques. **Doncs com a materials diria aquests de rebuig tenen molta vigència ara.**

Proposaries alguna proposta que barregés tecnologia i natura?

Doncs potser als adolescents que siguin de grups d'esplai, d'excursionisme per no perdre aquest contacte amb la natura. Vull dir, la gent a la ciutat, a vegades ho veig amb els pares i els grans, que surten perquè és una experiència vital un cop al més o dos sortir de la ciutat, perquè hi ha problemes de contaminació, d'estrès. I venen aquí a dalt perquè ho necessiten com el pa que mengen eh. Per tant, mirar que aquests contacte amb les persones que donin coses apuntant-se en grups. Si vols rebre has de donar, per tant has d'apuntar-te en algun estament per poder-te projectar una mica.

Utilitzes molt material natural. Per què? Per què et crida tant l'atenció?

Si estic en aquest lloc privilegiat de muntanya, aquí al Ripollès, tota la vida. **M'interessa doncs aquest cicle vital de les estacions, que treballo com a concepte aquestes 12 paraules: les 4 estacions, els 4 elements i la idea evolutiva de néixer, créixer, reproduir-se i morir. Llavors totes aquestes 12 paraules s'interrelacionen entre elles. Quan parles de materials treballo amb el vent, treballo amb el gel i amb la terra i amb coses efímeres.**

Quines característiques o peculiaritats trobes en els elements naturals?

Canvis d'estat i de forma. A mi m'interessa molt el procés, abans d'arribar a la peça artística. La natura t'atreu però si no vigiles se't menja. El temps també fa que la peça evolucioni, com el foc, el gel, tot.

Creus que és important que els nens i nenes coneguin i es relacionin amb la natura?

Bueno, **és vital**. Si venen de ciutat i diuen: *-La llet surt dels bricks-*. O coses, per això aquestes granges de natura intenten que toquin. He estat amb llocs d'aquests parcs temàtics o així toca-toca tenir una taràntula i una serp al coll, i és molt interessant aquesta qüestió tàctil. Per això aquestes granges de pagès, que toquen a les cabres i les vaques i fan formatges...**sembla que amb les colònies d'estiu hi ha contacte amb la natura si, si.**

Finals

Tothom és capaç de fer art?

Si, si, si. Tothom d'alguna manera o altra, o sigui jo no em posaré a fer macramé i a fer un tapís allà assentat perquè la meua experiència és dinàmica, del cul d'en Jaumet, de bellugar-te... Però i la cuina, si saps cuinar tens la possibilitat de fer art. Hi ha tants camps i la gent cus, fa macramé, pintura, jo que sé, mils de coses, pessebres...**la diversitat és extraordinària**. La medicina creu en això per curar persones.

Què t'aporta l'art a nivell personal?

Doncs em fa sentir diríem molt viu i aquesta capacitat de jugar que tinc, perquè potser no he deixat de ser un infant. Per això **connecto molt amb els infants, perquè em poso molt al seu nivell**. I demano que tingui salut perquè si perdés aquesta salut, perquè durant aquests anys he fet molta cosa i penso que si pogués fer-ne més...

I ja per acabar, em podries dir 3 paraules que consideris que van lligades a l'art?

En el cas personal és experimentació o treball constant diríem. Perquè la musa no crec que vingui, t'has d'arriscar. Evolució, perquè potser allò que trobes potser necessites repetir-ho. I una darrera, molt amor. Ho fas amb amor. Ho has de sentir-ho, si no ho sents ho has perdut.

Doncs aquí hem acabat l'entrevista, moltes gràcies Eudald.

ENTREVISTA IMMA PARÉS

Nom: Imma Parés

Edat: 56 anys

Professió: fer de mestra de procediments artístics.

Bagatge en el món de l'art.

Què és l'art per tu?

L'art per mi és...en aquest moment l'art és la meva vida. Vull dir, és una forma d'expressió però també és una manera d'agafar un esperit crític amb al teu entorn, és una manera...també l'estètica és important i em sembla que està bé aportar a la vida quotidiana l'estètica tot i que no és l'única intenció de l'art.

Recordes si a l'escola treballàveu a partir de l'art?

No a la meva escola no, a primària diguéssim que jo recordi, molt poca cosa. I més aviat la poca que recordo només es treballava l'habilitat

Jo Més aviat dibuix dirigit o copiat potser?

Si, era molt dirigit. Amb molt poca possibilitat que sortíssim dels marges.

En quin moment de la vida vas començar a sentir-te atret/a per l'art?

Em vaig començar a sentir atreta per l'art molt molt de mica en mica i per casualitat. Vaig començar a policromar figures de guix, vull dir, va ser un inici com molt senzill. Tenia potser 17 anys o així i ja vaig veure que tot el tema de pintar, el color, m'interessava molt i a partir d'aquí ja vaig començar d'anar a aprendre.

En algun moment de la vida t'has sentit incomprès/a per treballar des d'una vessant artística?

Has tingut impediments?

No, impediments no. Si que moltes vegades tens la sensació doncs, que no s'acaba de comprendre o que no es valora prou, o que es valora massa l'habilitat. Però incomprensió no.

És important l'art en la nostra societat? Per que?

Per mi si, per mi és imprescindible.

JO: I per quin motiu?

Penso que perquè té moltes peculiaritats que altres disciplines potser no la tenen. És una manera per mi de, que surti tot el que és molt humà. És una manera d'incidir en la societat, és una manera de millorar-te la teva qualitat de vida

Creus que la societat en general valora l'art?

La societat en general no sé si valora l'art, però a vegades penso que es coneixen de l'art coses que són més anecdòtiques i que no tenen res a veure amb l'art, que tenen més a veure amb el comerç de l'art o a vegades salta més el coneixement més per la premsa la notícia de que un quadre s'ha venut per un valor important, més que no pas massa coneixement. Tot i que es van fent iniciatives que trobo que són molt bones.

Art i escola

Penses que l'art és necessari pel desenvolupament dels nens?

Del tot, sense cap mena de dubte. Segur segur.

(Si? En què creus que els ajuda?)

Perquè treballa molt els aspectes globals de la persona perquè trobo que els prepara també pel dia a dia, per què tenim molta presència visual a tot arreu i potser ara més que mai. Perquè ens connecta amb el passat i les formes d'art que hi havia hagut i trobo que és imprescindible fer educació en art a les escoles.

Creus que a les escoles es treballa prou des de la vessant artística?

No, crec que encara falta molt treball i segurament també falta molt formació del professorat. Penso que és una matèria per una banda que no se li dóna la importància que té i per l'altra banda que també fa molta por.

(jo: creus que els professors tenen por per desconeixença o...)

Si, per desconeixement perquè jo veig que la realitat d'avui dels ensenyaments a magisteri no la conec, però penso que hi ha molt per fer, molt per fer encara i donar-li valor.

Com creus que està valorat l'art a les escoles?

Ahm, jo la relació que pugui tenir amb escoles penso que ho van considerant important. Que ho van considerant important però que hi ha molt camp per córrer. Tinc la sensació que les escoles es van sensibilitzant però esclar, no n'hi ha prou. Hi ha molta feina per fer.

Quins diferencials d'aprenentatges creus que es poden aconseguir a través de l'art?

A veure per una banda trobo molt important això que deia tot i que l'estètica no és l'única cosa que té a veure amb l'art, tot i que hi es, trobo que **fer educació artística a l'escola, fa mirar el món d'una altra manera, des d'un punt estètic però també des d'un punt crític.** Trobo que és molt important treballar això, l'anàlisi d'imatges perquè sàpiguen per més endavant i trobo molt important que **és una assignatura que permet les capacitats múltiples, diguéssim que obra vies a tots els nanos, sigui quina sigui la seva condició i capacitat per poder fer, per tant també és important per la seva autoestima tot i que a vegades s'exigeix i no els agrada i són crítics però alhora també és veritat que amb altres matèries algú no pot seguir prou bé i en canvi amb art pot trobar realment una manera d'expressar-se i trobar el camí.**

Com creus que es podria acostar més l'art a les escoles?

Si, **una manera penso d'acostar-lo és o bé amb tallers o mirant artistes que vagin a l'escola. Ja es fan des dels museus ja es fan moltes iniciatives.** Cada vegada més. **Els museus donen importància tot el que és la qualitat pedagògica i que moltes vegades busco per internet museus de tota mena i gairebé tots tenen saber pedagògic, però en la mateixa escola hi hauria d'haver més presència.**

(des de la pròpia escola diguem)

Si, des de la pròpia escola.

Has realitzat alguna experiència artística conjuntament amb una escola? Quines?

Experiència artística amb escoles, el que he fet i fa temps ja, però el que havia fet eren cursos de formació de mestres per treballar la didàctica de la plàstica. Llavors com a mena de barreja de mestra i artista. Però així com artista si que alguna vegada n'he anat a fer, com a mare, a l'escola doncs una col·laboració. Allò típic de nens de dir-li: els pares de què fan? Doncs la meua mare pinta, anar allà i fer alguna activitat. I Ja està, em sembla que no he fet res més.

Museu

Quins són actualment els museus més atractius per a tu? (hi ha molts tipus de museus, quins creus que són els més pedagògics/attractius per a tu i per a les generacions escolars actuals)

Clar, això no ho tinc massa clar. Per exemple la meua realitat en aquest moment dels estudis, miro bastantes col·leccions contemporànies. I trobo que son molt interessants per allò que dèiem, que tenen la part de saber pedagògic que fa molta falta perquè és un art que costa

d'entrar-hi i costa de comprendre, per exemple. Però està bé que coneguim, en a tots ens va bé conèixer la realitat passada també. Clar, enllaçar-ho d'alguna manera llavors no sé, museus com el MANAC, o la fundació Miró, per exemple a mi m'agrada molt anar de tant en tant a la fundació Miró, m'agrada voltar per la llibreria...Vull dir que el tema del museu avui, que veus les exposicions, cal participar molt i mirar materials que ofereixen trobo que és interessant.

Amb l'escola havies anat a museus? Recordes quins? Quin és el que més et va impactar?

Amb l'escola havia anat a museus? No. No recordo haver anat a museus.

(I amb la teva escola on treballaves? Experiència des de l'escola Mas Ferrer?)

Visites ara en aquest moment, potser hi havíem anat però com que fa temps ara en aquest moment no les recordo. Visites a tallers si, a tallers segur. Tallers d'algun artista, visites a museus que ara recordi no, excepte una vegada que vàrem fer una activitat molt interessant amb el MACBA, perquè vam fer uns tallers a Barcelona i hi vam anar.

(I Com creus que van viure aquesta experiència els nens i nenes? Anar a un taller?)

Bé, bé. Els interessa i alguna vegada que he anat explicar amb alguna escola la meua activitat com artista diguéssim, trobo que escolten moltíssim i s'interessen. Vull dir que hi veig interès, si. Els atrau, penso que tenim capacitat de poder explicar i que ells escoltin i entrin a veure l'art d'una altra manera. No tan com un resultat sinó com un procés que és allò que té més interessant.

(I la figura de l'artista atrau als infants)

Si, té això una mica mítica el que és l'entorn, la feina aquesta però penso que està molt bé que vegin que és una cosa que es treballa, que les idees no venen soles i que es van generant, que després es desenvolupen. El coneixen directament

Potser conèixer desperta aquesta part més artística dels nens i nenes? Encara els hi ve més ganes de treballar amb l'art?

Si, si. És que jo penso que els agrada, encara que no es fa prou art a l'escola, jo penso que per molt que a vegades es frenen, que queden travats, que els costa, però els agrada i si no els agrada més, és per la mateixa por.

A l'educació infantil es treballa més i en canvi a la primària s'aparta una mica?

A infantil tota ella és més sensorial, més de tenir experiències perceptives i després potser es van cap a altres matèries que també estan molt bé però que no s'haurien de descuidar les coses

artístiques. Experiències no només visuals sinó amb tots els sentits, potser més endavant es van deixant més, perquè hi ha un currículum i unes hores i no donen per tot.

Creus que els propis mestres a vegades intentem tallar una mica aquesta creativitat?

No, tallar-ho no però no és un terreny fàcil i hauria d'haver prou temps per tenir experiències creatives. Clar, amb una hora o hora i mitja, no sé en aquest moment que s'està fent, però amb molt poca estona a la setmana és un camp molt reduït perquè puguin passar coses. En aquesta matèria han de poder passar coses. El que jo recordo com a dolent de la meva educació era que si es feia una proposta, era per a tots igual i amb uns resultats que havien de ser exactes. Això penso que amb l'art es permet aquesta diversitat. Hi ha d'haver una altra cosa que penso que potser a vegades falla, que no tenim prou clar l'objectiu que es vol aconseguir amb la proposta, llavors si això no està clar, és difícil treure prou rendiment. Però per molt que hi hagi un objectiu han de poder passar experiències una mica improvisades a vegades. Com que hi ha molt poc temps no es dona prou valor i potser sí que més preparació aniria bé, tot i que ja et dic que ara he estat un temps una mica desconnectada dins de l'escola. Potser ha canviat molt, però la sensació que jo tinc és que encara fa molta falta que els mestres tinguin experiències creatives per després poder proposar-les.

Com creus que haurien d'anar les escoles als museus? (amb continuïtat, etc)

Potser més que amb continuïtat, quan el que hi passa, l'exposició que hi hagi sigui significativa per algun motiu.

Què creus que els aporta?

D'entrada la visió directa amb l'obra. Crec que sempre està molt bé veure l'obra reproduïda però, si tens la possibilitat de veure-la directament sempre és molt millor i així estableix una relació molt millor. També els aporta, el fet de que si van al museu generalment des d'una activitat que és dirigida des del museu i per tant s'ha pensat molt específicament l'activitat per gent que està totalment ficada en aquest camp. I tot el fet també de fer una activitat, abans no ho he dit, però és important tota l'activitat de socialització de l'art, passar de lo individual cap al grup. És una cosa que fem tots, que tots tenim les nostres opinions, les nostres visions i això està molt bé.

Consideres que les propostes artístiques han de formar part dels museus? O consideres que els museus han de ser llocs de contemplació?

No, els museus han de ser vius. No poden ser una capsula que guarda coses i prou. Jo penso que han de ser vius i tenir presència en els llocs on estan i sobretot s'han de fer servir molt.

Quin tipus de museu falten a casa nostra?

A veure, potser estaria bé que hi haguessin llocs, que igual hi són i no els conec jo, llocs on, a part del que serien galeries d'art, on es pugues veure més el que està fent la gent que encara no està, la gent més emergent, tots els artistes més emergents. Però per altra banda també és veritat que els artistes emergents estan trobant alternatives per ensenyar el que fan, via fer tallers oberts o bé espais on s'ajunta la gent per crear i que també són visitables.

Cap a on creus que han d'anar els museus per ser útils pedagògicament?

Jo diria per continuar la tasca que estan fent. Això que deia abans que quan tenen una exposició, pensar en alguna activitat que ajudi a comprendre l'exposició, a veure la importància que té, a conèixer els autors que s'hi exposen. I ja treballen no només amb una obra pensada com a producte sinó amb una obra que és un producte i és una idea i fer arribar això als nanos doncs és important.

Propostes artístiques

Què ha de tenir una bona proposta artística?

Potser una bona proposta seria aquella en la que els nanos compreguin realment que allò que s'està fent, s'està treballant, per ells té una importància. Que no és només una cosa estètica i bonica per penjar en una paret, sinó que és important per ells, que està feta amb un llenguatge que poden entendre, que és un acte que és comunicatiu, reflexiu. Una proposta han de poder recollir això els nanos quan segueixen una proposta d'aquest tipus. Que sigui significativa, que està relacionada amb la vida, amb la societat...

Quin hauria de ser el paper dels alumnes davant d'una proposta artística? (passiu, actiu, etc).

Sobretot actiu i sobretot encuriós. Em sembla que la curiositat es el que mou moltíssim les persones. Els nanos si no els encuriöseixes de res el que els proposes difícilment en trauran algo de profit.

Quins elements ha de tenir una proposta artística (dirigida a infants) perquè sigui una bona proposta artística?

Atractiva visualment. Que s'hi puguin implicar, que puguin fer, que no sigui només per mirar-la, que puguin fer, dialogar. Activa també, perquè són molt actius els nanos. Si és una proposta que els fa estar tranquils una estona, jo també ho trobo interessant. Sobretot un moment per parar. Parem i estem fent això i som capaços de fer-ho. Si hi ha d'haver reflexió s'ha d'estar tranquil. Està bé fer coses per parar.

Quin material no pot faltar en una proposta artística?

Si evidentment com que el que faig més és pintar i dibuixar seria la pintura. Però *buena*, el color de fet. El color i el color en molts mitjans, no només amb pintura. I més el color que prové dels pigments.

Què hauríem de tenir en compte a l'hora de plantejar activitats artístiques?

Sobretot l'objectiu el que es vol aconseguir amb l'activitat, penso que és molt important. La temporització, ser molt conscient del temps que tens i amb el temps que tens, una manera pràctica de gestionar. Amb el temps que hi ha a veure què pots proposar. I també m'agrada molt quan faig propostes en diversos sentits, com a mestra, quan he fet cursos per mestres com a mestres quan faig ara tallers de pintura, presentar el que hi ha però donar possibilitats obertes, perquè tot el pot estirar molt. Els nens introdueixen alguna cosa que és boníssima de recollir.

Em podries dir un material natural que sigui imprescindible per treballar amb infants?

Doneu-li paper. Jo penso que un llapis i un paper o molts papers donen molt de joc, perquè als nanos els agrada. Espai per poder guixar. Hi ha molts materials que serien imprescindibles.

Finals

Tothom és capaç de fer art?

Jo penso que tothom és capaç, si té, no cal que tingui moltes competències, però vull dir si té un instrumental, poder experimentar coses amb aquest instrumental si. Què és art i què no ho és aquest és un debat molt llarg i molt extens, que jo hi dono voltes i que no ho tinc pas del tot clar, perquè penso que no tot ho és, però si que tothom pot amb instruments i procediments que tingui a l'abast fer coses expressives. Això sí.

I ja per acabar, em podries dir 3 paraules que consideris que van lligades a l'art?

Reflexió, imprescindible. Sensibilitat, diga-li anima, diga-li esperit. I la tercera, competència, penso que sembla competències per fer allò que vols fer.

Moltes gràcies Imma per l'entrevista.